

FORVALTNINGSREVISJONSRAPPORT

”LÆRLINGER SOM GÅR PÅ 3-ÅRIG VIDEREGÅENDE SKOLE”

2010

UTARBEIDET AV

The logo for Vestfold Kommunerevisjon. It features the word "Vestfold" in a large, blue, sans-serif font. To the left of the "V" is a stylized graphic consisting of three vertical bars of increasing height, colored red, white, and blue. Below "Vestfold" is the word "Kommunerevisjon" in a smaller, blue, sans-serif font.

www.vestfoldkommunerevisjon.no

INNHOLDSFORTEGNELSE:

0. SAMMENDRAG	3
1. INNLEDNING	5
1.1 BAKGRUNN FOR PROSJEKTET	5
1.2 AVGRENŚING AV PROSJEKTET	5
1.3 HØRING	6
2. FORMÅL OG PROBLEMSTILLINGER	6
2.1 FORMÅL	6
2.2 PROBLEMSTILLINGER.....	6
3. REVISJONSKRITERIER	6
4. METODEBRUK OG GJENNOMFØRING AV PROSJEKTET	7
5. FAKTADEL	8
5.1 GENERELT.....	8
5.1.1 <i>Vg3 i skole - Vestfold fylkeskommune</i>	8
5.1.2 <i>Lærlinger som ikke får lærlingplass i Vestfold</i>	8
5.1.3 <i>Vg3 i skole 2009/2010</i>	9
5.2 PROBLEMSTILLING 1:	10
HAR VESTFOLD FYLKESKOMMUNE TILRETTELAGT GODE ARBEIDSFORHOLD FOR LÆRLINGER SOM FÅR OPPLÆRING I SKOLE?	10
5.2.1 <i>Vg3 - Kjole- og draktsyerfaget</i>	10
5.2.2 <i>Vg3 - Elektrikerfaget</i>	12
5.2.3 <i>Vg3 – IKT-Servicefag</i>	14
5.2.4 <i>Vg3 - Bilfag</i>	15
5.2.5 <i>Revisors totalkonklusjon problemstilling 1:</i>	17
5.3 PROBLEMSTILLING 2:	18
ÉR KVALITETEN TILFREDSSTILLENDEN SIKRET FOR DEN ENKELTE LÆRLINGS OPPLÆRINGSSITUASJON INNEN OPPLÆRING I SKOLE?	18
5.3.1 <i>Spørreundersøkelse elever/lærlinger Vg3 i skole</i>	18
5.3.2 <i>Revisors totalkonklusjon problemstilling 2:</i>	30
6. REVISORS ANBEFALINGER	32
7. FYLKESRÅDMANNENS UTTALELSE	33
VEDLEGG 1	34

0. SAMMENDRAG

Vestfold Kommunerevisjon har i denne rapporten undersøkt om det er tilrettelagt gode arbeidsforhold for lærlinger i Vestfold, som får opplæring i skole, og om lærlinger i skole får tilfredsstillende opplæring i de ulike fagene, i tråd med Opplæringslova av 17. juli 1998. Dette gjelder lærlinger som ikke har fått lærlingplass, jf. opplæringslova § 3-3.

For å få svar på problemstillingene, har revisor hatt intervju med Fagopplæringsseksjonen i Vestfold fylkeskommune, intervju med opplæringsansvarlige i de ulike fagene i Vg3 i skole. Vi har kartlagt om opplæringen har vært tilrettelagt i tråd med opplæringslova og de aktuelle læreplanene for fagområdene. Videre har vi utarbeidet og delt ut spørreskjema til alle 28 elevene, som gikk (noen går fortsatt) på Vg3 i skole 2009/2010. 21 elever har besvart spørreskjemaet.

Hovedmålsettingen i prosjektet har vært å få svar på følgende problemstillinger:

- **Har Vestfold fylkeskommune tilrettelagt for gode arbeidsforhold for lærlinger som får opplæring i skole?**

Vestfold fylkeskommune har satt i gang Vg3 i Skole for de elever/lærlinger som ikke har fått lærlingplass. Dette er i tråd med opplæringslova § 3-3, 5. og 6. ledd. Revisor vurderer også at Vestfold fylkeskommune har nedfelt tilfredsstillende rutiner som fanger opp dette kravet i opplæringslova. For skoleåret 2009/2010 ble det satt i gang fire klasser Vg3 i Skole. Fagene som ble startet opp var; Kjole og draktsyerfaget, Elektrikerfaget, IKT-Servicefaget og Bilfag.

På bakgrunn av intervju og spørreundersøkelsen, er revisors hovedinntrykk at Vestfold fylkeskommune i all hovedsak har tilrettelagt for tilfredsstillende/gode arbeidsforhold i Vg3 i skole for fagene; Elektriker, IKT-Service og Bilfaget. Dette vurderes å være i tråd med opplæringslova § 3-4, 2. ledd og § 4-4, 2. ledd og læreplanene for de tre fagene.

Revisors hovedinntrykk, basert på intervju, svar fra spørreundersøkelsen og at ingen har bestått fagprøven, er imidlertid at arbeidsforholdene Vg3 i Skole, Kjole- og draktsyerfaget, kunne vært bedre tilrettelagt, i tråd med ovennevnte regelverk, for skoleåret 2009/2010.

Revisor vil også opplyse om at hovedinntrykket, etter intervjuene, er at et år i skole er noe kort tid for å kunne lære det samme som lærlinger får gjennom to år i bedrift.

- **Er kvaliteten tilfredsstillende sikret for den enkelte lærlings opplærings situasjon innen opplæring i skole?**

Revisor har i hovedsak brukt resultatene fra spørreundersøkelsene, for å konkludere på denne problemstillingen samt informasjonen fra intervjuene med Fagopplæringsseksjonen og de opplæringsansvarlige i de ulike fagene i Vg3.

Svarprosenten på spørreundersøkelsen var på 75%, dvs. 21 svar. Revisor ser positivt på den høye svarprosenten.

Revisor vurderer at kvaliteten, knyttet til arbeidsoppgavene som har blitt gitt, i hovedsak er tilfredsstillende, da hovedandelen av de som har svart stort sett er fornøyd med arbeidsoppgavene de får, de stimulerer lærelysten, oppleves ikke uklare og de opplever ikke manglende trening i faget. Revisor vurderer det også som positivt at hovedandelen, av de som har svart, har kjennskap til innholdet i den generelle læreplanen for fagene og kjennskap til kompetansemålene i læreplan. Opplæringen vurderes stort sett å være i tråd med målene i læreplanene.

Revisor vurderer at utarbeidelse av intern plan for opplæring kunne vært bedre, da over halvparten, av de som har svart, ikke kjenner til om det er laget intern plan for deres opplæring i skole. Revisor vurderer at dette ikke er i tråd med opplæringslova § 4-4, 1. ledd.

Revisor ser videre positivt på at hovedandelen svarer at opplæringen i stor grad eller til en viss grad blir dokumentert. Vi har imidlertid registrert at det er variasjon i hvor god dokumentasjonen har vært i de ulike fagene.

Revisor ser positivt på tilbakemeldingene, fra de som har praksis i bedrift, da opplæringen i hovedsak fungerer bra og hovedandelen trives bra i bedriftene. Revisor registrerer at hovedandelen av de som har praksis i bedrift ønsker flere dager i bedrift. Når det gjelder oppfølging fra skolen ute i bedrift, registrerer revisor at 45% ønsker mer oppfølging fra skolen. Revisor vurderer at her er det et potensiale for forbedring.

Revisor vurderer tilbakemeldingen, om at 90% svarer at de trives på skolen, som et godt tegn.

Revisor ser positivt på at de fleste får satt av tid til å ta opp fag som ikke er bestått. Videre vurderes det positivt at de fleste synes den praktiske opplæringen har gjort dem til en viss grad eller i stor grad kvalifisert til å gjennomføre fag- og svenneprøven.

Kvaliteten, knyttet til veiledning, vurderes i hovedsak å være god på områdene; tilbakemelding på arbeidet de gjør, arbeidsinnsats, evne/vilje til å ta ansvar for arbeidsoppgaver, motivasjon, arbeidsvaner, orden, samarbeidsevne og selvstendighet. Tilbakemeldingene har ikke vært like gode på områdene; oppførsel, evne/vilje til å håndtere konflikter samt kreativitet og iderikdom.

Revisor vurderer at informasjonen og veiledningen fra Fagopplæringsseksjonen i fylkeskommunen bør vurderes på nytt, da 43% svarer at de i liten grad er fornøyd og 19% svarer at de ikke er fornøyd i det hele tatt.

På bakgrunn av intervjuene er det ikke utarbeidet skriftlig rutine, som beskriver hvordan Vg3 i skole skal legges opp, med hensyn til dokumentasjon til elevene med mer. Revisor anbefaler derfor at det utarbeides en overordnet rutine for Vg3 i skole, hvor det fremkommer hva som skal utarbeides av dokumentasjon til Vg3-elever, for eksempel opplæringsperm i tråd med læreplanen for faget, intern plan til hver elev, evalueringsskjemaer, info om veiledning, info om rettigheter og plikter med mer. Revisor har registrert at det er noe variabelt hvordan dette er lagt opp i de ulike Vg3 i skole-fagene. Revisor vurderer at dette også kan ha sammenheng med hvordan kvaliteten er sikret for den enkelte lærling.

Til opplysning har revisor sammenlignet resultatene under denne problemstillingen med resultatene under problemstilling 2 (lik problemstilling) i forvaltningsrevisjonsprosjektet ”Arbeidsforholdene til lærlinger i Vestfold fylkeskommune” som ble gjennomført i 2009.

Prosjektet omhandlet lærlinger i bedrift og spørreundersøkelsen i dette prosjektet var rettet mot disse lærlingene. Svarene i denne prosjektrapporten viser i hovedsak samme svartendenser som Vg3-elever i skole har gitt, men revisor vil fremheve at for noen områder har Vg3-elever svart noe mer positivt enn lærlinger i bedrift gjorde i 2009. Dette gjelder for områdene; grad av uklare arbeidsoppgaver, kjennskap til innholdet i den generelle læreplanen for faget, grad av opplæring i forhold til målene i læreplanen, utarbeidelse av intern plan for opplæring i skole og grad av dokumentasjon for opplæringen.

1. INNLEDNING

1.1 BAKGRUNN FOR PROSJEKTET

Generelt

Gjennomføring av forvaltningsrevisjon er en lovpålagt oppgave i kommuner og fylkeskommuner, jf. Kommuneloven med forskrifter. RSK 001 Standard for forvaltningsrevisjon, avsnitt 19-21 sier bl.a. at det for hvert prosjekt skal utarbeides en prosjektplan som beskriver innholdet i prosjektet.

Bestilling

Prosjektet ”Lærlinger som går på 3-årig videregående skole”, ble bestilt av kontrollutvalget i møte den 1. september 2010.

1.2 AVGRENSING AV PROSJEKTET

Vestfold Kommunerevisjon gjennomførte i 2009 forvaltningsrevisjonsrapporten *Arbeidsforholdene til lærlinger i Vestfold fylkeskommune*, hvor hovedfokuset var avgrenset til lærlinger i bedrift, jf. første punktum i Opplæringslova § 4-1.

Ifølge Opplæringslova § 4-1 gis følgende definisjon på hvem som er lærling:

”Lærling er etter denne lova den som har skrive ein lærekontrakt med sikte på fagprøve eller sveineprøve i fag som har læretid etter forskrifter gitt med heimel i § 3-4. Lære kandidat er etter denne lova den som har skrive ein opplæringskontrakt med sikte på ei mindre omfattande prøve enn fag- eller sveineprøve.”

I § 3-4 som henviser til § 3-3 fremgår følgende om læretid:

”Fagopplæringa omfattar normalt to års opplæring i skole og eitt års opplæring i bedrift. Når opplæring i bedrift blir kombinert med verdiskaping i bedrifta, kan opplæringa strekkje seg over to år.”

Revisor har imidlertid fått opplyst at ikke alle, som ønsker lærlingplass, får plass i bedrift, og skolen må da tilby opplæring i skole, jf. Opplæringslovas § 3-3 to siste avsnitt;

”Dersom fylkekommunen ikkje kan formidle opplæring i bedrift til dei som ønskjer slik opplæring, må også bedriftsdelen av opplæringa skje i skole.

Fylkeskommunen skal gi tilbud om opplæring som lærlingar og lære kandidater ikkje kan få i lærebedrifta.”

Revisor har avgrenset hovedfokuset i denne forvaltningsgjennomgangen mot lærlinger som går på 3-årig videregående skole, jf. Opplæringslovas § 3-3 over.

1.3 HØRING

Rapporten har vært forelagt fylkesrådmannen til høring. Fylkesrådmannens uttalelse ble mottatt 22.02.11 og er innarbeidet i teksten under punkt 7.

2. FORMÅL OG PROBLEMSTILLINGER

2.1 FORMÅL

Formålet med prosjektet er å undersøke om det er tilrettelagt gode arbeidsforhold for lærlingene i Vestfold, som får opplæring i skole, og om lærlinger i skole får tilfredsstillende opplæring i de ulike fagene i tråd med opplæringslova av 17. juli 1998.

2.2 PROBLEMSTILLINGER

Med bakgrunn i kontrollutvalgets vedtak har revisor utledet følgende problemstillinger:

- **Har Vestfold fylkeskommune tilrettelagt gode arbeidsforhold for lærlinger som får opplæring i skole?**
- **Er kvaliteten tilfredsstillende sikret for den enkelte lærlings opplærings situasjon innen opplæring i skole?**

3. REVISJONSKRITERIER

Revisjonskriterier er den målestokken revisor gjør sine vurderinger opp mot.

Nedenfor følger en oversikt over revisjonskriterier som er brukt i dette prosjektet:

- **LOV OM GRUNNSKOLEN OG DEN VIDAREGÅANDE OPPLÆRINGA (OPPLÆRINGSLOVA) - 1998 -07-17 nr. 61**
  - § 1-1. Formålet med opplæringa
  - § 1-2. Verkeområdet for lova
  - §3-3 Opplæringsordninga for den vidaregåande opplæringa
  - §3-4 Innhald og vurdering i den vidaregåande opplæringa
  - § 4-4. Rettane og pliktene til lærebedrifta m.m. (her skolen)
  - § 13-10. Ansvarsomfang

- **FORSKRIFT TIL OPPLÆRINGSLOVEN - 2006-06-23 nr. 726**
  - § 2-1. Skolebasert vurdering
  - § 2-2. Rapportering frå kommunen og fylkeskommunen
  - § 2-3. Nasjonale undersøkingar om læringsmiljøet for elevane

- **LÆREPLAN I IKT-SERVICEFAGET VG3/OPPLÆRING I BEDRIFT**
Fastsatt som forskrift av Utdanningsdirektoratet 14. februar 2008 med hjemmel i opplæringslova § 3-4 første ledd.

- **LÆREPLAN I ELEKTRIKERFAGET VG3/OPPLÆRING I BEDRIFT**
Fastsatt som forskrift av Utdanningsdirektoratet 10. mars 2008 med hjemmel i opplæringslova § 3-4 første ledd.

- **LÆREPLAN I KJOLE- OG DRAKTSYERFAGET VG3/OPPLÆRING I BEDRIFT**
Fastsatt som forskrift av Utdanningsdirektoratet 4. mars 2008 med hjemmel i opplæringslova § 3-4 første ledd.

- **LÆREPLAN I BILFAGET, LETTE KJØRETØY VG3/OPPLÆRING I BEDRIFT**
Fastsatt som forskrift av Utdanningsdirektoratet 14. desember 2007 med hjemmel i opplæringslova § 3-4 første ledd.

Utdrag fra ovennevnte revisjonskriterier fremgår av vedlegg 1 bak i rapporten.

4. METODEBRUK OG GJENNOMFØRING AV PROSJEKTET

Revisor har gjennomført:

- Oppstartsmøte med fylkesrådmann og utdanningsdirektør
- Intervju med Fagopplæringsseksjonen i Vestfold fylkeskommune
- Intervju med de fagavdelinger som hadde Vg3 i skole skoleåret 2009/2010
- Bruk av spørreskjema til lærlinger i skole
- Dokumentanalyse

Vestfold Kommunerevisjon vil takke alle som har bidratt konstruktivt med informasjon til vår rapport.

5. FAKTADEL

I dette kapitlet vil vi først si noe om Vg3 i skole generelt. Videre tar vi for oss prosjektets problemstillinger, besvarer disse med innhentet fakta samt svar fra spørreundersøkelsene. Fakta/resultatene fra spørreundersøkelsene vurderes opp mot revisjonskriteriene.

5.1 Generelt

5.1.1 Vg3 i skole - Vestfold fylkeskommune

Vestfold fylkeskommune tilbyr tre typer Vg3 i Skole;

1. Lærlinger som ikke får lærlingplass, jf. Opplæringslova § 3-3.
2. Elever som går på fagprogram hvor 3. året foregår i skole (obligatorisk)
3. Voksne med manglende formell kompetanse som jobber i omsorg- og helseinstitusjoner. Disse får opplæring gjennom Vg3 i Skole kombinert med praktisk arbeid med veiledning. Målet med denne ordningen er å få ut flere helsefagarbeidere i samfunnet. Dette programmet gjennomføres på kortere tid enn for unge lærlinger, pga realkompetanse og praksis. Disse tar både programfagene (helsefagene) + fellesfagene (norsk, matematikk, osv.).

Vårt prosjekt er avgrenset til den første gruppen *Lærlinger som ikke får lærlingplass*.

5.1.2 Lærlinger som ikke får lærlingplass i Vestfold

Revisor har hatt intervju med Fagopplæringsseksjonen i Vestfold fylkeskommune og fått informasjon om rutiner/praksis knyttet til lærlinger som ikke får lærlingplass.

Ved skolestart er det ofte ca 150 elever som av ulike grunner ikke har fått tilbud om lærlingplass. Frem til 1. oktober jobber Fagopplæringsseksjonen med å skaffe lære plasser i bedrifter. Etter 1. oktober settes det i gang en prosess i forhold til de elevene som ikke har fått lære plass. Fagopplæringsseksjonen har utarbeidet prosedyre og rutine for å vurdere å sette i gang Vg3 i skole, se nedenfor. Det sendes SMS, e-mail og brev til elevene. Det innkalles til møter i de ulike fagene. Videre kartlegges det om det er interesse for andre fag hvor det er ledig lærlingplass. Det kan eventuelt tilbys plasser på tvers av nabofylker, som Telemark, Buskerud, Østfold. Noen av elevene, som ikke har fått lærlingplass, velger å ta *Påbygging til generell studiekompetanse* 3. året. Andre blir overført til *Oppfølgingstjenesten*, pga dårlig grunnlag som lave karakterer, fravær med mer. Oppfølgingstjenesten jobber med å tilby elevene egnet tilbud eventuelt i samarbeid med NAV. Oppfølgingstjenesten er sammensatt av yrkesgruppene pedagoger, faglærere, rådgivere med mer.

Formålet med prosedyre – Vg3 i skole er følgende:

- Gi tilbud til rettselever som ikke har fått lære plass

- Avklare ansvar og oppgaver til de ulike aktørene i forbindelse med igangsetting, gjennomføringen og oppfølging av Vg3 i skole
- Få til et godt samarbeid mellom ansvarlig skole, bransje/opplæringskontor og utdanningsavdelingen

I tillegg er det utarbeidet en Intern rutine – Vg3 i skole, med beskrivelse av hvilke tiltak som skal gjøres, hvem som er ansvarlig og når de ulike tiltakene skal gjøres.

Fagopplæringsseksjonen har ikke utarbeidet skriftlig rutine knyttet til hvordan Vg3 i skole skal gjennomføres. Læreplanene for fagene regulerer imidlertid selve innholdet i undervisningen.

Til opplysning driver ikke alle fylkeskommuner formidling av læreplass så lenge utover høsten som Vestfold, men starter Vg3 i skole ved skolestart til de som ikke har fått plass. I følge opplæringslova har elevene rett til 3-årig videregående skole, men ikke rett til læreplass, jf § 3-3.

Revisor har fått opplyst at hovedårsaken til hva som er avgjørende for om bedriftene tar inn lærlinger eller ikke, er usikkerheten i oppdragsmengden – ikke tilskuddene fra fylkeskommunen. Konjunktursvingningene preger dette.

Utviklingen for Vg3 i skole de siste årene vises nedenfor:

- 2006 – 1 klasse elektriker
- 2007 – ingen klasser
- 2008 – ingen klasser
- 2009 – startet 4 ulike faggrupper/klasser

5.1.3 Vg3 i skole 2009/2010

For skoleåret 2009/2010 ble det startet opp fire klasser Vg3 i skole. Revisor har fått opplyst at høsten 2009 var spesielt tøff i forhold til å skaffe lærlingplasser.

Følgende fag ble startet opp:

Fag	Ant. elever start/nå	Skole	Oppstart
Kjole/draktsyerfaget	6/4	Færder VGS	August 2009
Elektrikerfaget	13/10	Færder VGS	Oktober 2009
IKT-Servicefaget	10/9	Sandefjord VGS	November 2009
Bilfag	5/5	Færder VGS	Februar 2010

Vg3 i skole skal gå over et kalenderår med 1 måneds sommerferie og avsluttes med fagprøve. Skolen får basis 1-tilskudd pr person, pt kr 99.577 pr år. Ifølge Fagopplæringsseksjonen skal et Vg3-løp være praksisnært. Skolen må ha tett og gjensidig forpliktende samarbeid med næringslivet og benytte bedriftene aktivt i opplæringen. Det må være en intern plan for opplæringen, både i skolen og i bedriften. Fagopplæringen i Vg3 følger de samme rutiner som for lærlinger for øvrig. Revisor har fått opplyst at det er skolene som har ansvaret for å følge opp det faglige i henhold til læreplanene for de ulike fagene. Fagopplæringsseksjonen har en rutine på at den minimum to ganger i året skal møte disse elevene ute i skolen, dvs. veiledningsbesøk, for å følge opp ut hvordan det går. Videre har Fagopplæringsseksjonen møte med ledelsen ved skolen. Elevene i Vg3 i skole har elevstatus og får ikke lønn.

Under pkt. 5.2.1 – 5.2.4 presenterer revisor hvordan de ulike fagene er tilrettelagt og gjennomført for skoleåret 2009/2010.

5.2 Problemstilling 1:

Har Vestfold fylkeskommune tilrettelagt gode arbeidsforhold for lærlinger som får opplæring i skole?

For å få svar på denne problemstillingen har revisor hatt intervju med Fagopplæringsseksjonen i Vestfold fylkeskommune og de opplæringsansvarlige i de ulike fagene i Vg3 i skole. Vi har kartlagt om arbeidsforholdene har vært tilrettelagt i tråd med opplæringslova § 3-4, 2. ledd og § 4-4, 2. ledd og de aktuelle læreplanene for fagområdene.

Videre har vi utarbeidet et spørreskjema med spørsmål knyttet til krav i opplæringslova til elevene. Revisor har delt ut og innhentet spørreskjemaene til elevene som var tilstede da revisor var på besøk. Elevene på Kjole/draktskyerfaget avsluttet undervisningen før sommeren 2010. Disse har fått spørreskjemaet tilsendt i posten. Elevene på Elektrikerfaget var ikke tilstede da revisor var på besøk, da disse hadde avsluttet undervisningen. Spørreskjemaet til disse ble derfor distribuert og fulgt opp av skolen.

Under denne problemstillingen har vi kun tatt inn svarene fra to spørsmål i spørreundersøkelsen. Hovedpresentasjonen av resultatene fra spørreundersøkelsen, vises samlet for alle fagene under problemstilling 2.

5.2.1 Vg3 - Kjole- og draktskyerfaget

Vg3 i skole eller opplæring i bedrift for *Kjole- og draktskyerfaget*, er en del av utdanningsprogrammet for *Design og håndverk (Vg1)*. *Design og tekstil* er utdanningsprogrammet for Vg2.

Vg3 i skole – *Kjole- og draktskyerfaget*, startet opp ved Færder videregående skole ved skolestart høsten 2009 for seks elever. To elever falt fra tidlig i skoleåret. Skoleåret ble avsluttet i juni 2010.

Revisor har fått opplyst at det generelt er vanskelig å skaffe lærebedrifter for dette faget, da praksisbedrifter nesten ikke finnes. Vg3 i skole startet derfor allerede ved skolestart. På grunn av manglende praksisbedrifter er det noen elever som velger *Påbygging til generell studiekompetanse* det 3. året, og eventuelt etter det går videre til Kunst- og Håndverksskolen.

All opplæring i Vg3 har skjedd i skole, med unntak av at en elev har vært noe ute i bedrift. Kjole- og draktskyerfaget har hatt eget klasserom/verksted med symaskiner og annet utstyr. Revisor har fått opplyst at elevene har hatt tilgang til det utstyret de trenger. Skolen har dekket materialutstyr til øvelser.

Elevene har hatt noe undervisning sammen med Vg2 fordypning (samme innhold som opplæring i bedrift). Elevene har også jobbet alene/selvstendig med lærer for Vg2 i naborommet som kunne kontaktes ved behov. Kjole- og draktskyerfaget har hatt flere

fagutdannede lærere knyttet til undervisningen. På grunn av lav støtte for ordningen, har den ikke dekket lærer 100% av tiden, dvs. 37,5t i uka.

Utdanningsdirektoratet har fastsatt en Læreplan i kjole- og draktsyerfaget Vg3/opplæring i bedrift, som opplæringen skal legges opp etter. I tillegg til denne læreplanen, har revisor blitt forelagt en *Opplæringsplan i Kjole og Draktsyerfaget* som er utarbeidet av Opplæringskontoret for søm og små verneverdige fag i Oslo. Færder videregående skole har også utarbeidet en *Lokal læreplan: plaggtypen og sømteknikker som må utføres*. Dette er et evalueringsskjema hvor kommentarer på utførelse skal noteres. Revisor har fått opplyst at evalueringsskjemaet ikke har blitt fylt ut og brukt som skriftlig dokumentasjon på utførelse av arbeidsoppgavene, kun muntlig. Elevene har heller ikke hatt annen skriftlig dokumentasjon som for eksempel opplæringsbok i dette faget. Veiledningen av elevene har skjedd underveis i den daglige undervisningen.

Revisor har fått opplyst at det har vært en del fravær i skoleåret. Fravær har vært ført, men ikke fulgt opp med å sende varselbrev. Revisor har fått opplyst at innsatsen i gruppa har vært noe lav.

To av fire deltakere ble oppmeldt til fagprøve før jul 2010. Ingen av disse bestod fagprøve.

Kun to av fire elever har svart på spørreskjemaet. Nedenfor har vi tatt inn svarene på to av spørsmålene fra spørreundersøkelsen som er knyttet til arbeidsforhold.

- **Opplever du manglende utstyr/hjelpemidler når du er lærling i skole?**

På dette spørsmålet var det sprikende svar, hvor den ene til en viss grad opplevde at de hadde manglende utstyr/hjelpemidler, mens den andre ikke opplevde det.

- **I hvilken grad mener du det er tilrettelagt for gode arbeidsforhold i Vg3 i skole?**

På dette spørsmålet var det også sprikende svar, hvor den ene mente det var tilrettelagt for gode arbeidsforhold, mens den andre mente at det i liten grad var tilrettelagt for gode arbeidsforhold.

Revisors vurdering:

Revisor vurderer at opplæringen er forsøkt lagt opp i tråd med læreplanen for faget, da det er utarbeidet en lokal læreplan med de ulike plaggtypen og sømteknikker elevene skal lære, med felt for kommentarer på utførelse av arbeidet. Skjemaet er imidlertid ikke brukt til skriftlig dokumentasjon av arbeidet, slik at revisor ikke kan vurdere om dette har fungert bra.

Revisors inntrykk, etter intervju med skolen, er at elevene stort sett har hatt det utstyret de har hatt behov for. Svar fra spørreundersøkelsen er noe sprikende på dette spørsmålet.

Revisors hovedinntrykk, basert på intervju, svar fra spørreundersøkelsen og at ingen har bestått fagprøven, er at arbeidsforholdene Vg3 i skole, Kjole- og draktsyerfaget, kunne vært bedre tilrettelagt for skoleåret 2009/2010. Det at elevene ikke har hatt noe praksis i bedrift er også med på å underbygge dette. I tillegg har undervisningen kun vært i underkant av ett år, tilbudet skulle vært et helt kalenderår.

5.2.2 Vg3 - Elektrikerfaget

Vg3 i skole eller opplæring i bedrift for *Elektrikerfaget*, er en del av utdanningsprogrammet for *Elektrofag (Vg1)*. *Eleenergi* er utdanningsprogrammet for Vg2.

Vg3 i skole – *Elektrikerfaget*, startet opp ved Færder videregående skole 26. oktober 2009 med tretten elever. Tre elever har falt fra underveis i skoleåret. Undervisning har vært frem til 26. november 2010, dvs. 13 måneder. Disse elevene har hatt en måneds sommerferie. Selv om disse elevene har fått noe mer enn ett års opplæring vurderer opplæringsansvarlig at dette er altfor kort undervisning. Det ordinære løp for en elektriker er 2 år i skole og 2,5 år i bedrift. Noen fylker tilbyr lenger undervisning enn ett år i skole. Behovet for kompetanse i faget er økende. Vi har fått opplyst at fagorganisasjonene og bransjen også synes tilbudet Vg3 i skole er for kort – en dårlig ordning.

I hovedsak har skoleåret vært tilrettelagt med tre dager i skole og to dager i bedrift. Elevene har hatt praksisplasser på ulike bedrifter. En elev har kun vært i skole. Det er skolen som har hatt arbeidsgiveransvar. Dagene på skolen har bestått av noe teori, men også praktiske øvelser. Skolen har hatt godt med utstyr, slik at det har vært mulig å legge til rette for interessante og varierte arbeidsoppgaver.

Revisor har fått opplyst at undervisningen er tilpasset *Læreplan i elektrikerfaget*, og gjennomgått minst 2 ganger. I tillegg har boka: *Dokumentasjon – fagutdanning elektriker*, hvor målene i læreplanen er konkretisert, blitt delt ut til elevene og benyttet i opplæringen. Elevene har også fått mye kopiert dokumentasjon underveis. Videre har vi fått opplyst at elektrikerverdenen er veldig regulert.

Lærerkreftene på studiet har lang praksis i bransjen, er mestere og har tidligere selv hatt lærlinger.

Lærerne har vært noe ute i bedrift som veiledere. Det har ikke blitt ført skriftlig logg på oppfølging av kompetansemålene, kun muntlig. Evalueringsskjema er ikke benyttet.

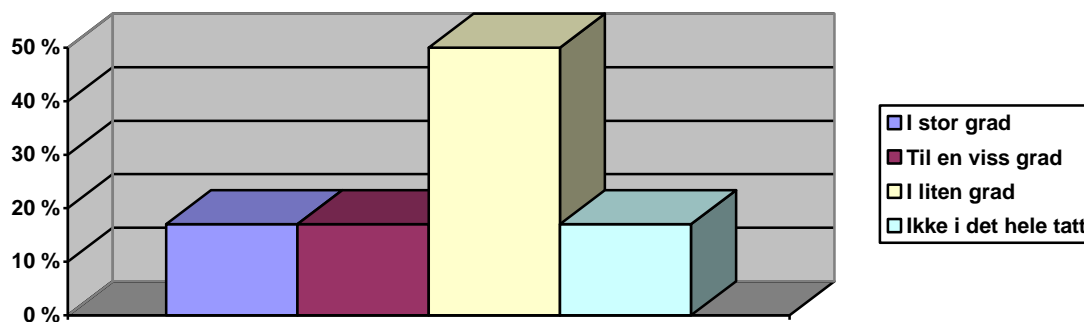
Revisor har fått opplyst at fravær ikke har vært noe problem for denne gruppen. De har hatt fokus på at det er viktig å stille opp i forhold til fremtidig jobb.

Alle 10 elevene ble meldt opp til fagprøven, og 8 av 10 har bestått teoretisk fagprøve. Disse skulle ta praktisk prøve i januar 2011. Man må bestå teoretisk prøve for å kunne gå opp til praktisk fagprøve.

Seks av ti elever har svart på spørreskjemaet. Denne elevgruppen var ikke tilstede da revisor var på besøk på skolen (disse hadde avsluttet undervisningen) og spørreskjemaet ble derfor distribuert og fulgt opp av skolen.

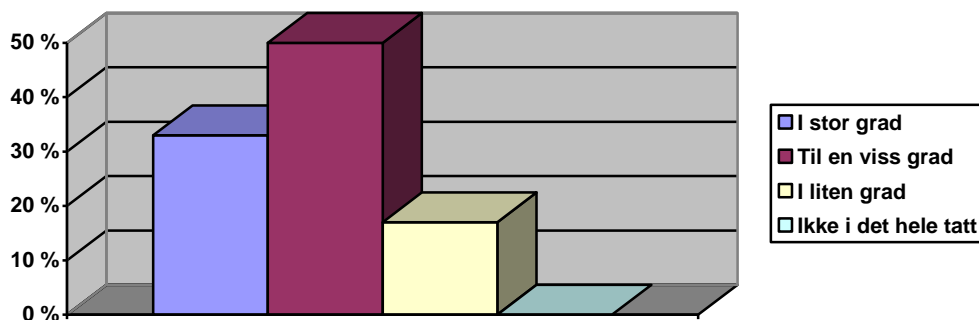
På neste side har vi tatt inn svarene på to av spørsmålene fra spørreundersøkelsen som er knyttet til arbeidsforhold;

Opplever du manglende utstyr/hjelpemidler når du er lærling i skole?

Grafen viser at hovedandelen av de som har svart, 67%, svarer at de i liten grad eller ikke i det hele tatt opplever at de har manglende utstyr eller hjelpemidler.

I hvilken grad mener du det er tilrettelagt for gode arbeidsforhold i Vg3 i skole?

Grafen over viser at 83%, av de som har svart på spørreundersøkelsen, i stor grad eller til en viss grad mener det er tilrettelagt for gode arbeidsforhold for Vg3 – Elektrikerfag.

Revisors vurdering:

Læreplanen for faget beskriver ikke konkrete krav til utstyr, men hvilke hovedområder lærlingen skal gjennom, hvilke grunnleggende ferdigheter som skal oppnås gjennom kompetansemålene for lærlingen. Revisor vurderer at Vg3 i skole – elektrikerfag, har tilrettelagt undervisningen i tråd med læreplanen og med tilstrekkelig utstyr og godt kvalifiserte lærekrefter. I tillegg har elevene fått noe praksis i bedrift.

Elevene på elektrikerfaget har fått 1 måned lenger undervisning enn det som normalt tilbys for Vg3 i skole i Vestfold og sommerferien har vært begrenset til 1 måned for å få maksimalt ut av undervisningen.

Revisor vurderer at bruk av evalueringsskjema kunne vært benyttet som dokumentasjon for gjennomførte oppgaver og vurdering av måloppnåelse.

På bakgrunn av intervju og svar fra spørreundersøkelsen, er revisors hovedinntrykk er at det i hovedsak har vært tilrettelagt for gode arbeidsforhold, i tråd med opplæringslova § 3-4, 2. ledd og § 4-4, 2. ledd, for lærlinger i Vg3 i skole - Elektrikerfaget.

5.2.3 Vg3 – IKT-Servicefag

Vg3 i skole eller opplæring i bedrift for *IKT-Servicefaget*, er en del av utdanningsprogrammet for *Service og samferdsel (Vg1)*. *IKT-servicefag* er også navnet på utdanningsprogrammet for Vg2.

Vg3 i skole – *IKT-servicefag*, startet opp ved Sandefjord videregående skole, avd. Framnes, 1. desember 2009 med ti elever. En elev sa fra seg plassen underveis i skoleåret. Gruppen har bestått av fem personer fra Rogaland og fire fra Vestfold. Undervisningen har vært frem til 26. november 2010. Disse elevene har hatt seks ukers sommerferie.

Opplæringen har kun vært i skole. Opprinnelig plan var at elevene skulle være ute i bedrift 2-3 dager uka, men det var ikke mulig å skaffe praksisplasser. Gruppen elever har imidlertid holdt kurs/opplæring i IKT for pensjonister tre dager i uka i to måneder på vårparten. Videre har de holdt kurs en dag i uka på høsten for en annen gruppe eldre. Tilbakemeldinger som er gitt viser at disse kursene har vært veldig positive både for elever og pensjonister.

Skolen har utarbeidet *Opplæringsbok IKT-servicefag Vg3*, som er tilpasset *Læreplan i IKT-Servicefaget*. I opplæringsboka er målene i læreplanen nedfelt med konkrete aktiviteter/oppgaver. Elevene har gjennom året fått oppgaver/prosjekter for elektronisk innlevering og muntlig presentasjon. Elevene har fått tilbakemelding i form av veiledning og faglig vurdering. Lærerne har hatt stort fokus på å gi praktiske oppgaver som gir mestringfølelse. Evalueringsskjema er ikke benyttet som dokumentasjon for å vurdere oppfyllelse av kompetansemålene.

Revisor har fått tilbakemelding om at arbeidsforholdene ved skolen har vært bra. Klassen har holdt til i et fast klasserom. Et moderne rom med god plass. Elevene har hatt hver sin nye bærbare PC og hatt tilgang til mange ulike programmer. Elevene har hatt mye praktiske øvelser med server/filsystemer. I tillegg har elevene hatt oppgaver/prosjekter for elektronisk innlevering og muntlig presentasjon.

Fire lærere har vært knyttet til faget i mer eller mindre grad. Lærerne har brukt veiledning som metode i opplæringen.

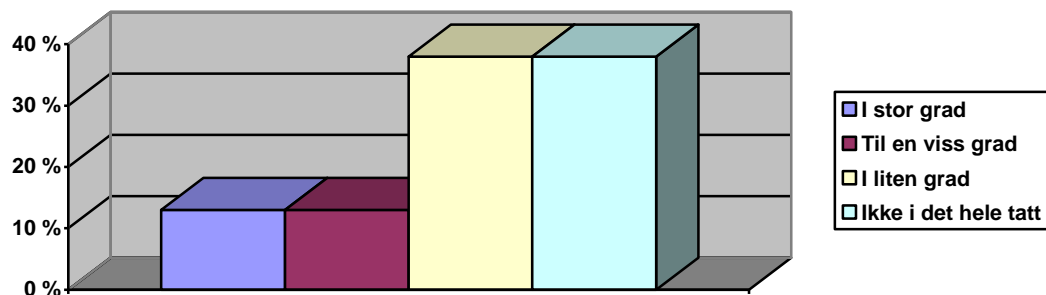
Revisor har fått opplyst at fravær er ført og fulgt opp. Det har ikke vært mye fravær, men lærerne har fulgt tett opp og ringt elever som ikke har stilt opp på skolen.

Revisor var på besøk siste skoledag, og da hadde syv av syv oppmeldte bestått fagprøven. De to siste elevene skal ta fagprøven på nyåret.

Åtte av ni elever har svart på spørreskjemaet.

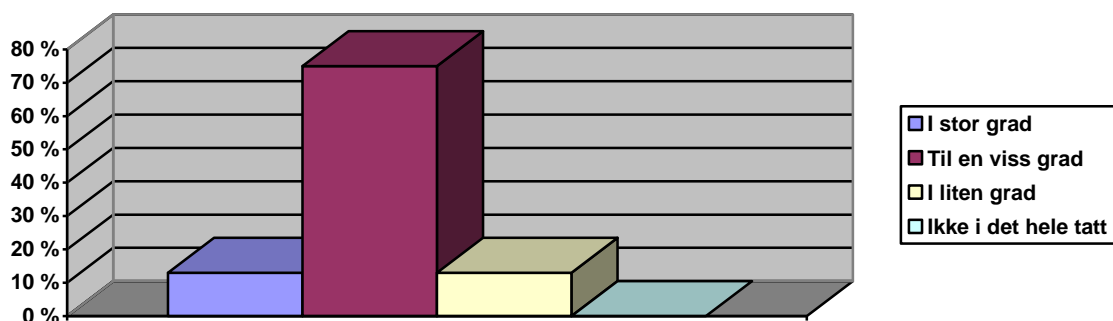
På neste side har vi tatt inn svarene på to av spørsmålene fra spørreundersøkelsen som er knyttet til arbeidsforhold;

Opplever du manglende utstyr/hjelpemidler når du er lærling i skole?

Grafen viser at hovedandelen av de som har svart, 76%, svarer at de i liten grad eller ikke i det hele tatt opplever at de har manglende utstyr eller hjelpemidler.

I hvilken grad mener du det er tilrettelagt for gode arbeidsforhold i Vg3 i skole?

Grafen over viser at 88%, av de som har svart, i stor grad eller til en viss grad mener det er tilrettelagt for gode arbeidsforhold for Vg3 – IKT-servicefag.

Revisors vurdering:

Revisor vurderer at Vg3 i skole – IKT-Servicefag, har tilrettelagt undervisningen i tråd med læreplanen og med nødvendig utstyr og kvalifiserte lærere. Elevene har ikke fått praksis i bedrift, men revisor ser positivt på at elevene har holdt kurs for eldre og gjennom det fått noe relevant praksis.

Revisor vurderer at bruk av evalueringsskjema kunne vært benyttet som dokumentasjon for gjennomførte oppgaver og vurdering av måloppnåelse.

Revisor ser også positivt på at syv av syv oppmeldte til fagprøven har bestått.

På bakgrunn av intervju og svar fra spørreundersøkelsen vurderer revisor at det i all hovedsak er tilrettelagt for tilfredsstillende/gode arbeidsforhold, i tråd med opplæringslova § 3-4, 2. ledd og § 4-4, 2. ledd, i Vg3 i skole – IKT-servicefag.

5.2.4 Vg3 - Bilfag

Vg3 i skole eller opplæring i bedrift for *Bilfaget, lette kjøretøy*, er en del av utdanningsprogrammet for *Teknikk og industriell produksjon*. *Kjøretøy* er navnet på utdanningsprogrammet for Vg2.

Vg3 i skole – *Bilfag, lette kjøretøy*, startet opp ved Færder videregående skole, avd. Teie, 1. mars 2010 med fem elever. Undervisningen skal være frem til 29. februar 2011.

Skoleåret har vært tilrettelagt med fire dager i bedrift pr uke og en dag på skole fra oppstart. Revisor har fått opplyst at grunnen til at de er så mye ute i bedrift er at skolen ikke har verkstedkapasitet som kan tilby full opplæring. I dag tilbys kun håndverktøy på skolen. De ansvarlige for faget har et ønske om å ha fullverdig verksted på skolen og at all undervisning skjer på skolen. Noen skoler i andre fylker har et slikt tilbud. Elevene er plassert i flere småbedrifter. Bedriftene har ikke opplæringsansvar, da de ikke er instruktører og får da heller ikke godtgjørelse for å tilby eleven/lærlingen praksisplass i bedriften. For denne ordningen skal heller ikke elevene få godtgjørelse fra bedriften. For at elevene skal klare å komme gjennom alt det faglige på et kalenderår, følger elevene bedriftenes arbeidstider og ferier. Revisor har fått opplyst at det er vanskelig å skaffe praksisplasser, da en praksisplass ofte medfører merarbeid uten av bedriften får godtgjørelse. Videre har vi fått opplyst at bilfagbransjen ikke er fornøyd med ordningen Vg3 i skole.

Skolen har utarbeidet teoribok til elevene, tilnærmet lik den som opplæringskontoret har utarbeidet for lærlinger i bedrift – bilfag. Teoriboka inneholder kompetansemål fra læreplanen, konkrete oppgaver i læretiden knyttet til målene, samt evalueringsskjema for utførte oppgaver og grad av måloppnåelse som det noteres i.

Tre lærere har vært knyttet til faget i mer eller mindre grad. Hver elev har fått ca. tre timers oppfølging/veiledning per uke i form av at lærerne drar ut til bedriftene.

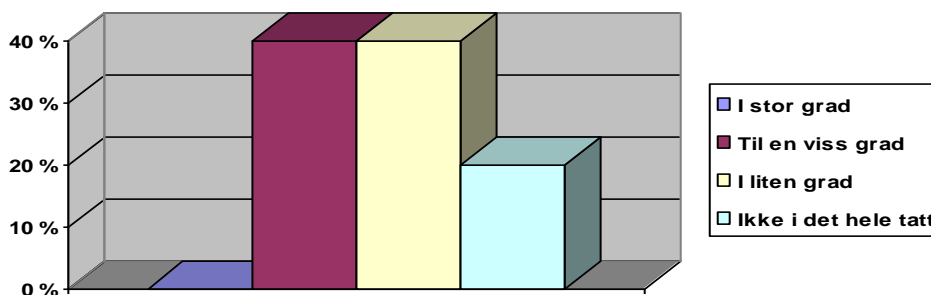
Revisor har fått opplyst at fravær følges opp, men at det til nå ikke har vært noe problem.

Resultater av fagprøven er foreløpig langt frem for denne gruppen, da de avslutter undervisningen først i utgangen av februar 2011.

Fem av fem elever har svart på spørreskjemaet.

Nedenfor og på neste side har vi tatt inn svarene på to av spørsmålene fra spørreundersøkelsen som er knyttet til arbeidsforhold;

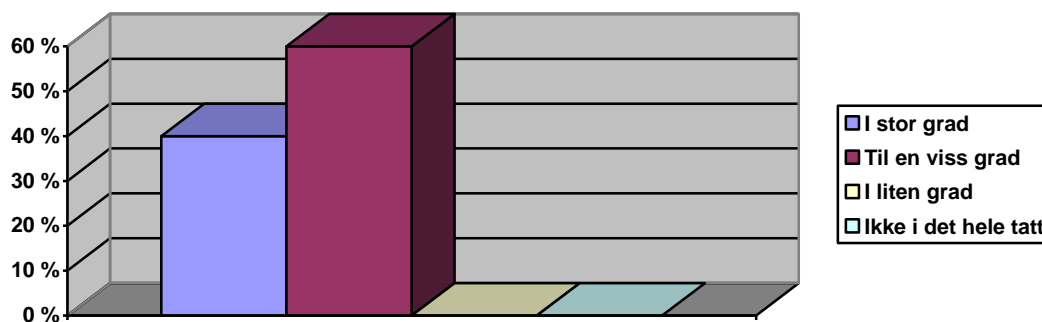
Opplever du manglende utstyr/hjelpemidler når du er lærling i skole?

Grafen viser at 40% svarer at de til en viss grad opplever manglende utstyr/hjelpemidler, mens 60% svarer at de i liten grad eller ikke i det hele tatt opplever at de har manglende utstyr eller hjelpemidler.

I hvilken grad mener du det er tilrettelagt for gode arbeidsforhold i Vg3 i skole?

Grafen viser at 100% svarer at det i stor grad eller til en viss grad er tilrettelagt for gode arbeidsforhold. Ingen svarer i liten grad eller ikke i det hele tatt.

Revisors vurdering:

På bakgrunn av intervju og svar fra spørreundersøkelsen, vurderer revisor at det i all hovedsak er tilrettelagt tilfredsstillende/gode arbeidsforhold, i tråd med opplæringslova § 3-4, 2. ledd og § 4-4, 2. ledd, for elever som går Vg3 i skole bilfag. Elevene får et variert tilbud med praksis i bedrift og teori på skole. Revisor har registrert at lærerne ønsker seg mer utstyr i skolen for å kunne tilby elevene mer tid i skole. Svarene fra spørreundersøkelsen viser at 40% svarer at de til en viss grad opplever manglende utstyr/hjelpemidler, mens hovedandelen, 60%, svarer at de i liten grad eller ikke i det hele tatt opplever at de har manglende utstyr eller hjelpemidler.

Revisor vurderer at det er tilrettelagt for tilfredsstillende teoribok i tråd med læreplanen, og med evalueringsskjema som skal fylles ut ved utførte oppgaver og ved vurdering av måloppnåelse.

5.2.5 Revisors totalikonklusjon problemstilling 1:

Har Vestfold fylkeskommune tilrettelagt for gode arbeidsforhold for lærlinger som får opplæring i skole?

Vestfold fylkeskommune har satt i gang Vg3 i Skole for de elever/lærlinger som ikke har fått lærlingplass. Dette er i tråd med opplæringslova § 3-3, 5. og 6. ledd. Revisor vurderer også at Vestfold fylkeskommune har nedfelt tilfredsstillende rutiner som fanger opp dette kravet i opplæringslova. For skoleåret 2009/2010 ble det satt i gang fire klasser Vg3 i Skole. Fagene som ble startet opp var; Kjole og draktsyerfaget, Elektrikerfaget, IKT-Servicefaget og Bilfag.

På bakgrunn av intervju og spørreundersøkelsen, er revisors hovedinntrykk at Vestfold fylkeskommune i all hovedsak har tilrettelagt for tilfredsstillende/gode arbeidsforhold i Vg3 i skole for fagene; Elektriker, IKT-Service og Bilfaget. Dette vurderes å være i tråd med opplæringslova § 3-4, 2. ledd og § 4-4, 2. ledd og læreplanene for de tre fagene.

Revisors hovedinntrykk, basert på intervju, svar fra spørreundersøkelsen og at ingen har bestått fagprøven, er imidlertid at arbeidsforholdene Vg3 i Skole, Kjole- og draktsyerfaget, kunne vært bedre tilrettelagt, i tråd med ovennevnte regelverk, for skoleåret 2009/2010.

Revisor vil også opplyse om at hovedinntrykket, etter intervjuene, er at et år i skole er noe kort tid for å kunne lære det samme som lærlinger får gjennom to år i bedrift.

5.3 Problemstilling 2:

Er kvaliteten tilfredsstillende sikret for den enkelte lærlings opplærings situasjon innen opplæring i skole?

For å kunne svare på denne problemstillingen, har revisor hatt intervju med opplæringsansvarlige i de ulike fagene i Vg3, samt utarbeidet et spørreskjema med spørsmål knyttet til bl.a. krav i opplæringslova til elevene.

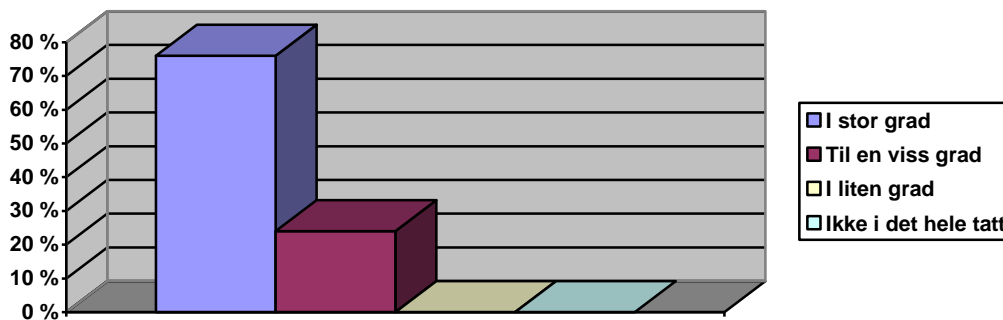
Spørreskjemaet, som vi har benyttet i denne undersøkelsen, er utarbeidet med utgangspunkt i spørreskjemaet som ble benyttet til lærlinger i bedrift i 2009. Revisor besvarte da samme problemstilling for lærlinger som fikk opplæring i bedrift.

I hovedsak er resultatene fra spørreundersøkelsen presentert under denne problemstillingen, selv om spørsmålene kan være relevante under problemstilling 1 også. De spørsmålene/svarene vi har tatt med under problemstilling 1 har vi presentert gruppevis, mens under denne problemstillingen har vi valgt å presentere resultatene samlet for alle fagene. Svarprosent for samlet gruppe av alle fagene er 75%, dvs. 21 svar. Revisor ser positivt på den høye svarprosenten.

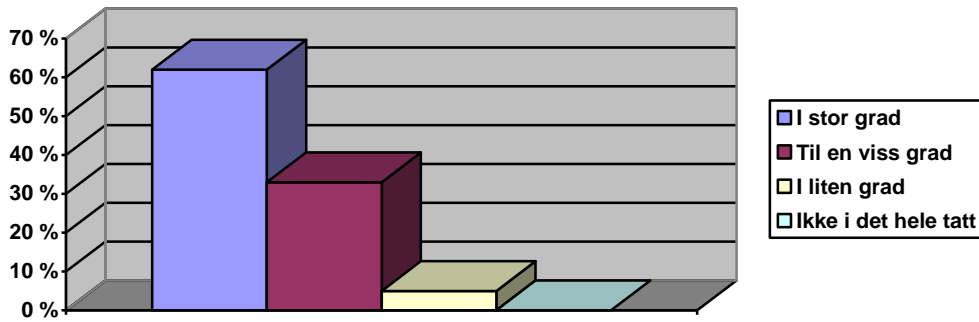
5.3.1 Spørreundersøkelse elever/lærlinger Vg3 i skole

Bakgrunn og motivasjon

I hvor stor grad er du motivert for å lære faget?

I hvor stor grad har du blitt inspirert til å fullføre faget gjennom Vg3 i skole?

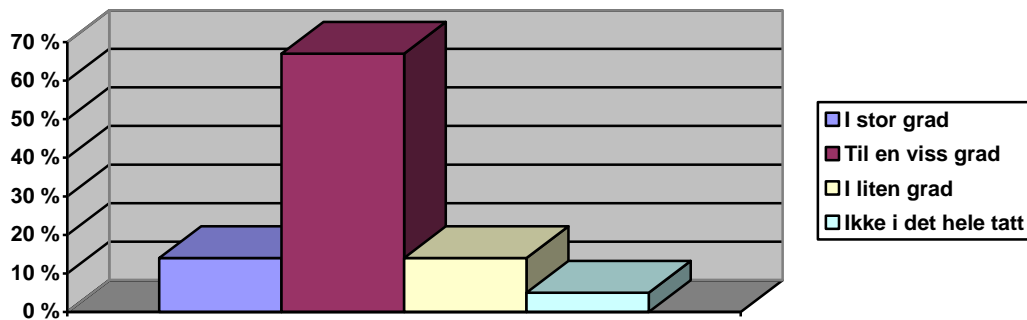

Revisors vurdering:

Revisor ser positivt på at alle, som har svart, i stor grad eller til en viss grad er motivert for å lære faget. Revisor ser også positivt på at hovedandelen av de som har svart, 95%, svarer at de i stor grad eller til en viss grad har blitt inspirert til å fullføre faget gjennom Vg3 i skole.

Læring

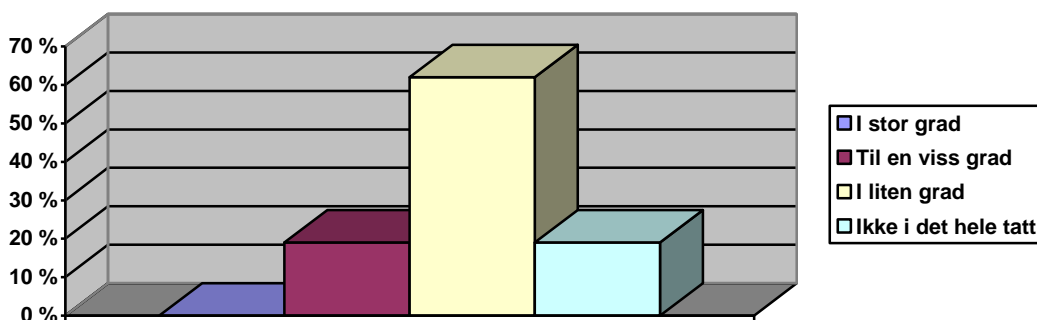
I hvor stor grad får du interessante oppgaver som stimulerer din lærelyst?

Grafen viser at hovedandelen, 81%, svarer at de i stor grad eller til en viss grad på interessante oppgaver. En mindre andel, 19%, mener de i liten grad eller ikke i det hele tatt får interessante oppgaver som stimulerer lærelysten.

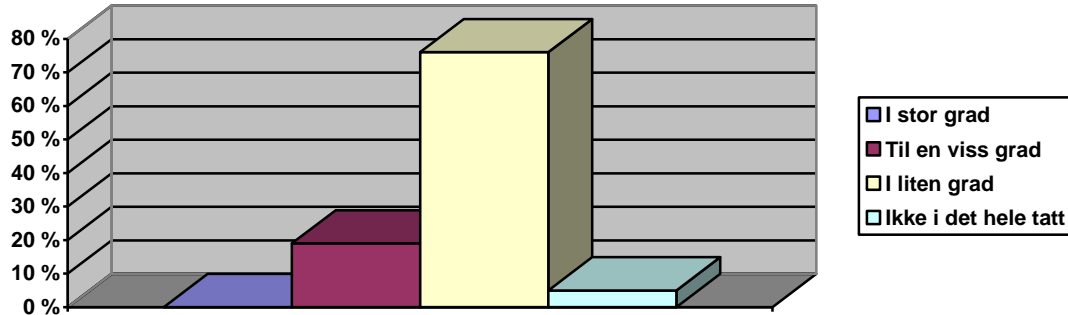
Opplever du noe av dette når du er lærling i skole?

Uklare arbeidsoppgaver?

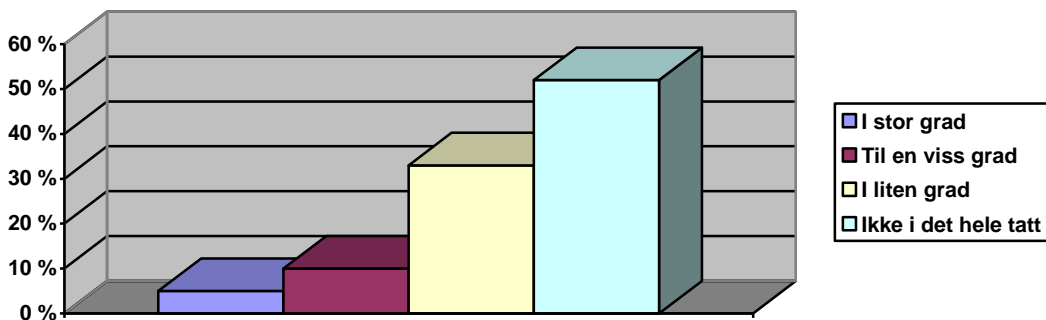
Hovedandelen, av de som har svart, viser også her at de i liten grad eller ikke i det hele tatt opplever uklare arbeidsoppgaver.

Manglende trening i faget?

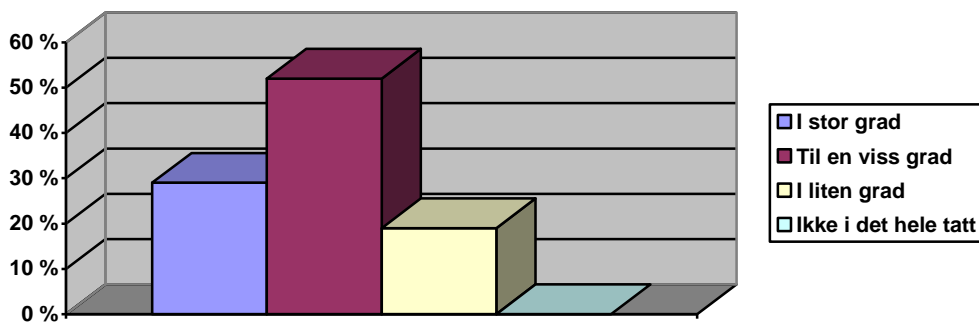
Hovedandelen viser også her at de i liten grad eller ikke i det hele tatt opplever manglende trening i faget.

Samarbeidsproblemer?

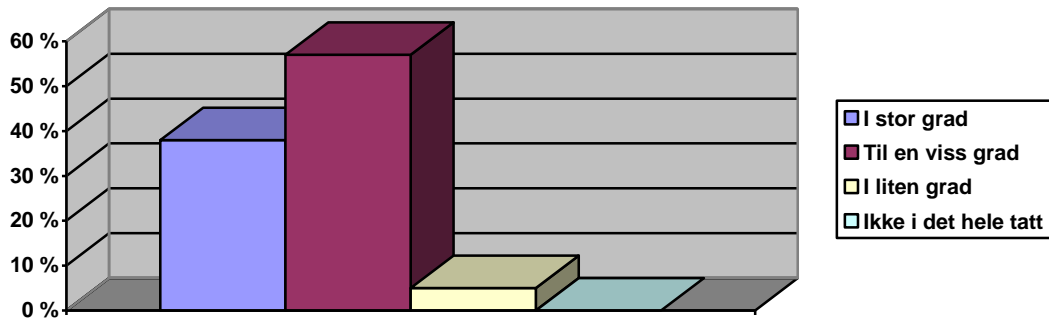
Hovedandelen opplever ikke samarbeidsproblemer i det hele tatt eller i liten grad.

I hvor stor grad kjenner du til innholdet i den generelle læreplanen for faget?

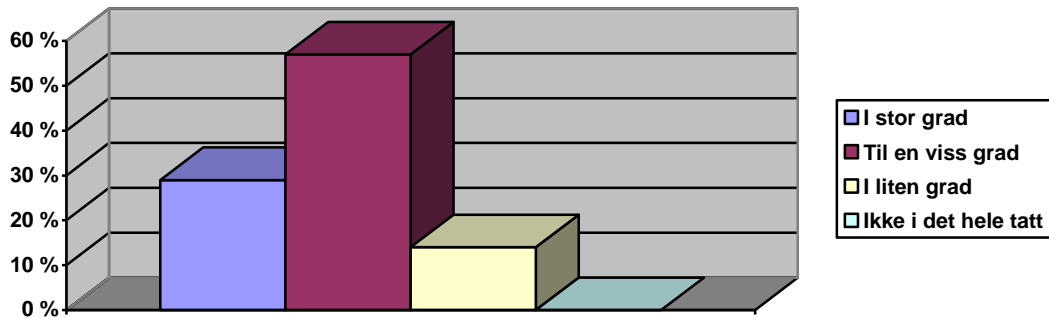
Hovedandelen, av de som har svart, har kjennskap til innholdet i den generelle læreplanen for fagene.

I hvor stor grad kjenner du kompetansemålene i læreplan?

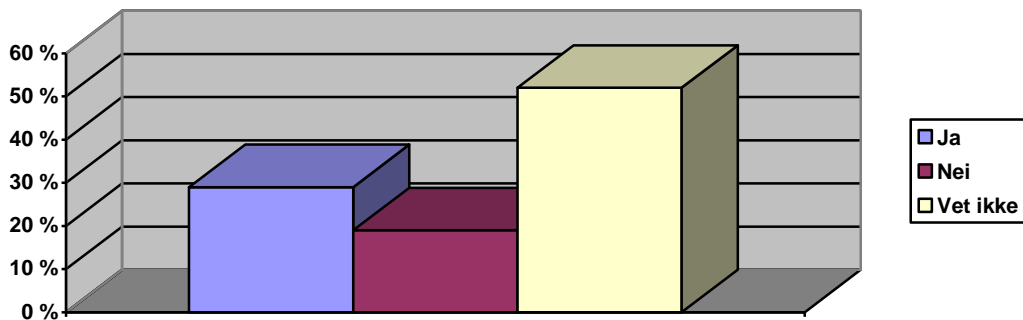
Hovedandelen kjenner også kompetansemålene i læreplanen i stor grad eller til en viss grad.

I hvor stor grad mener du at du har fått den opplæringen du skal ha i forhold til målene i læreplanen?

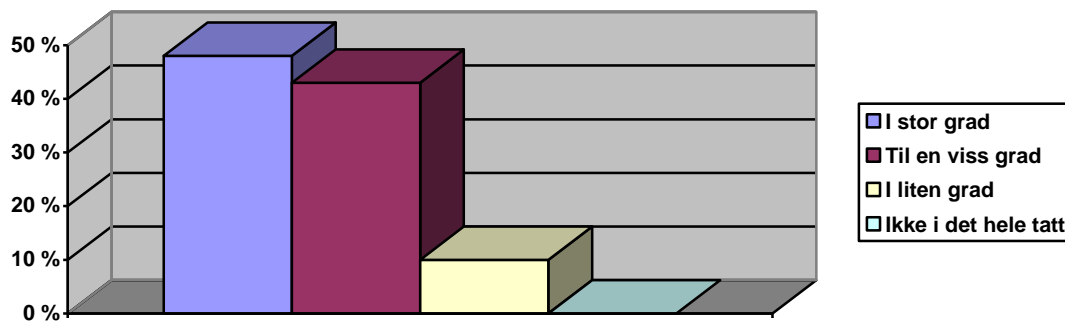
Hovedandelen svarer også her at de i stor grad eller til en viss grad har fått den opplæringen de skal i forhold til målene i læreplanen.

Har skolen laget en intern plan for din opplæring i skole?

Grafen viser at over halvparten ikke kjenner til om det er laget intern plan for deres opplæring i skole.

I hvilken grad blir opplæringen dokumentert, for eksempel ved bruk av opplæringsbok/opplæringsperm, logg eller annen skriftlig dokumentasjon?

Grafen viser også her at hovedandelen svarer at opplæringen i stor grad eller til en viss blir dokumentert.

Revisors vurdering:

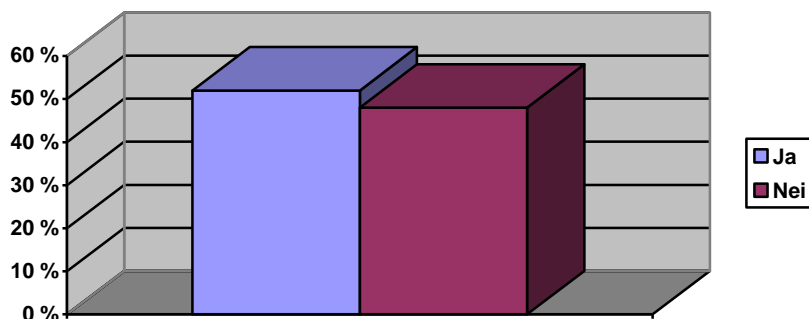
Revisor ser positivt på at hovedandelen av de som har svart stort sett er fornøyd med arbeidsoppgavene de får, som stimulerer lærelysten. Revisor ser også positivt på at hovedandelen ikke opplever arbeidsoppgavene uklare eller opplever manglende trening i faget. Videre vurderer revisor det som positivt at 83% ikke opplever samarbeidsproblemer i det hele tatt eller i liten grad.

Revisor hovedinntrykk er også at hovedandelen, av de som har svart, har kjennskap til innholdet i den generelle læreplanen for fagene og kjennskap til kompetansemålene i læreplan. Opplæringen vurderes også stort sett å være i tråd med målene i læreplanene.

Revisor vurderer at utarbeidelse av intern plan for opplæring kunne vært bedre, da over halvparten, av de som har svart, ikke kjenner til om det er laget intern plan for deres opplæring i skole.

Revisor ser videre positivt på at hovedandelen svarer at opplæringen i stor grad eller til en viss grad blir dokumentert. Vi har imidlertid registrert at det er variasjon i hvor god dokumentasjonen har vært i de ulike fagene.

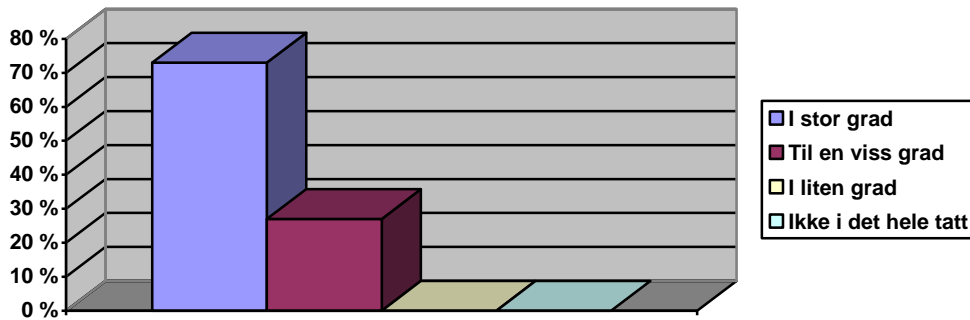
Har du praksis i bedrift?

11 av de 21 som har svart, har praksis i bedrift.

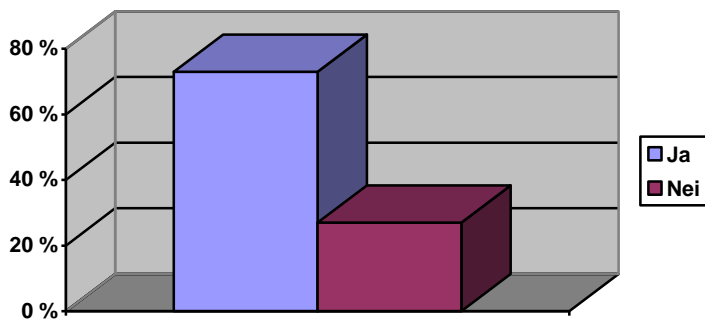
Hvis ja på spørsmålet over, svar på de 4 neste spørsmålene:

1. I hvilken grad fungerer opplæringen i bedrift?

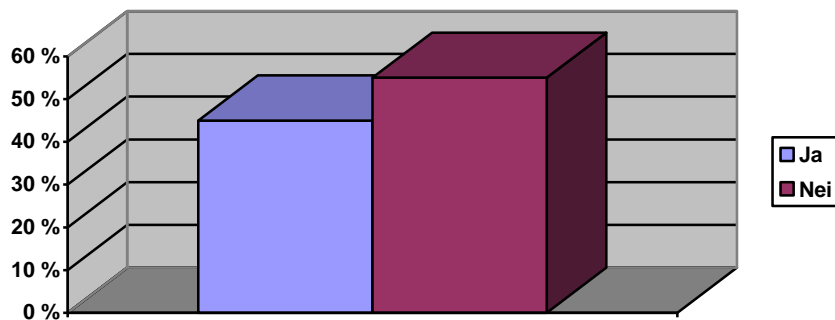
De som har praksis i bedrift mener at opplæringen fungerer i stor grad eller til en viss grad.

2. Ønsker du flere dager ute i bedrift?

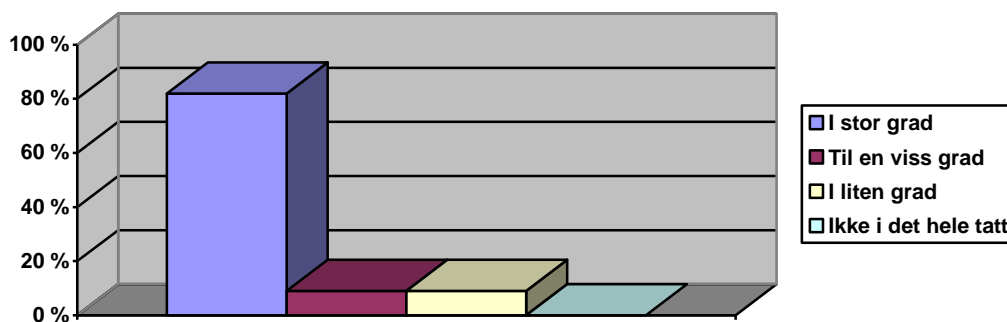
73% av de som har praksis i bedrift ønsker flere dager ute i bedrift.

3. Ønsker du mer oppfølging fra skolen ute i bedrift?

55% av de som har praksis i bedrift ønsker ikke mer oppfølging fra skolen, men 45% ønsker mer oppfølging fra skolen ute i bedrift.

4. I hvilken grad trives du i bedriften?

82% trives i stor grad i bedriften.

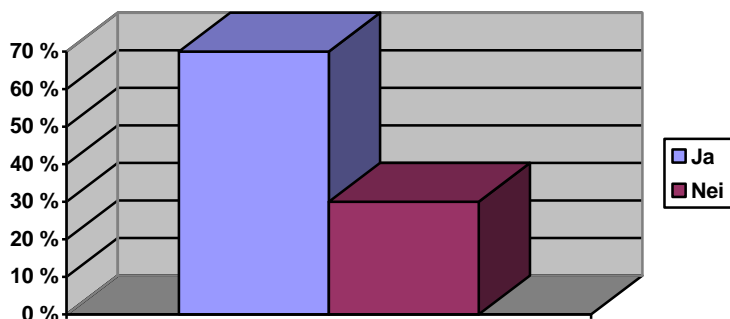
Revisors vurdering:

Revisor ser positivt på tilbakemeldingene fra de som har praksis i bedrift, da opplæringen i hovedsak fungerer bra og hovedandelen trives bra i bedriftene. Revisor registrerer at hovedandelen av de som har praksis i bedrift ønsker flere dager i bedrift. Når det gjelder oppfølging fra skolen ute i bedrift, registrerer revisor at 45% ønsker mer oppfølging fra skolen.

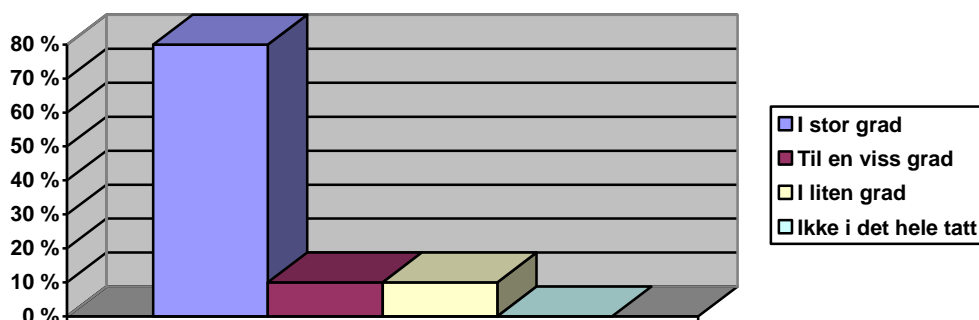
Hvis nei på spørsmål om praksis i bedrift, svar på spørsmålene 5 og 6

5. Ønsker du praksis i bedrift?

70% ønsker praksis i bedrift.

6. I hvilken grad trives du på skolen?

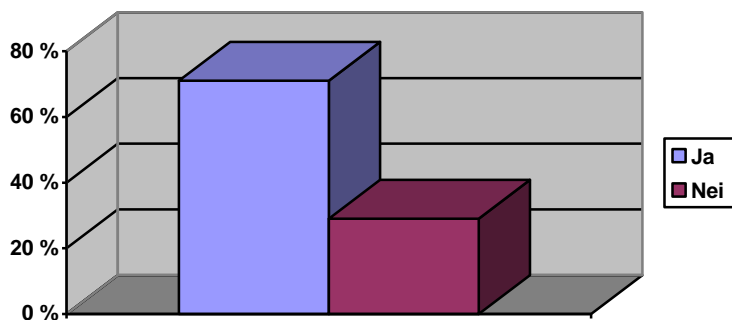
Hovedandel trives på skolen i stor grad. 10% trives til en viss grad og 10% trives i liten grad.

Revisors vurdering:

Revisor registrerer at hovedandelen, av de som ikke har praksis i bedrift, ønsker seg det. Revisor ser imidlertid positivt på tilbakemeldingen om at 90% trives på skolen.

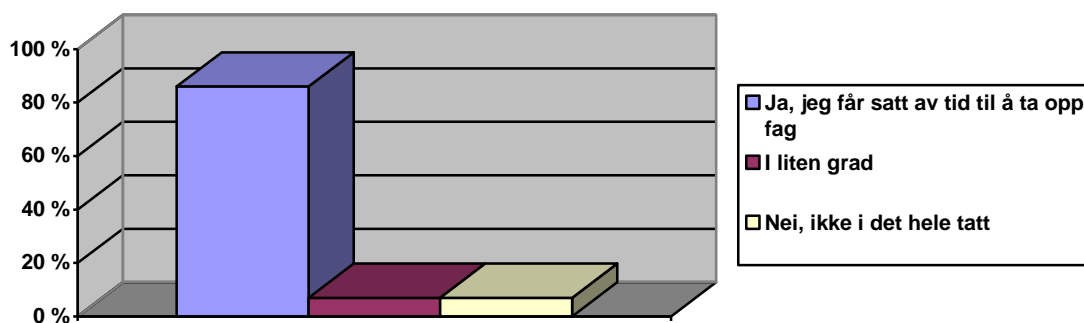

Har du bestått alle fag i Vg1 og Vg2?

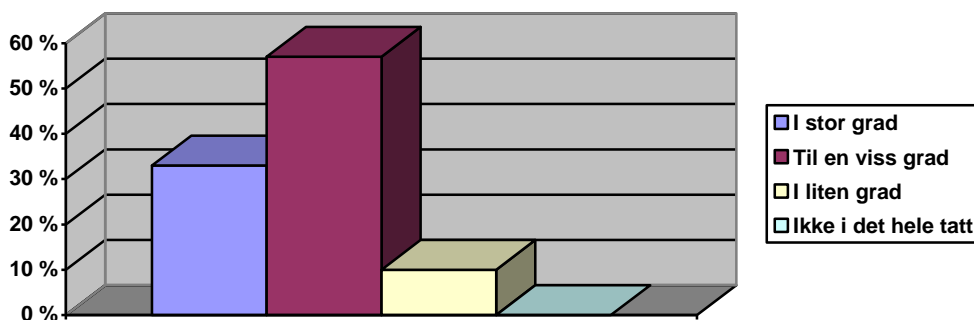
71% har bestått alle fagene i Vg1 og Vg2.

Blir det tilrettelagt for at du kan ta opp fag som ikke er bestått i Vg1 og Vg2?

Hovedandelen svarer at de får satt av tid til å ta opp fag som ikke er bestått.

I hvor stor grad synes du den praktiske opplæringen på skolen og eventuelt noe i bedrift har gjort deg kvalifisert til å gjennomføre fag- eller svenneprøven?

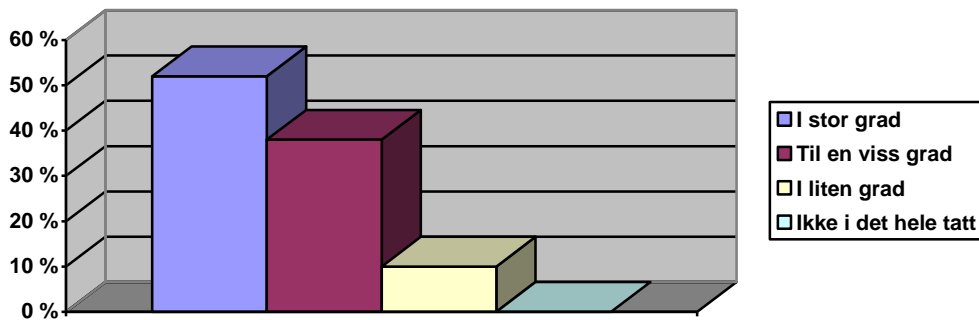
Hovedandelen svarer at de i stor grad eller til en viss grad synes den praktiske opplæringen har gjort dem kvalifisert til å gjennomføre fag- og svenneprøven.

Revisors vurdering:

Revisor ser positivt på at de fleste får satt av tid til å ta opp fag som ikke er bestått. Videre vurderes det positivt at de fleste synes den praktiske opplæringen har gjort dem til en viss grad eller i stor grad kvalifisert til å gjennomføre fag- og svenneprøven.

Veiledning

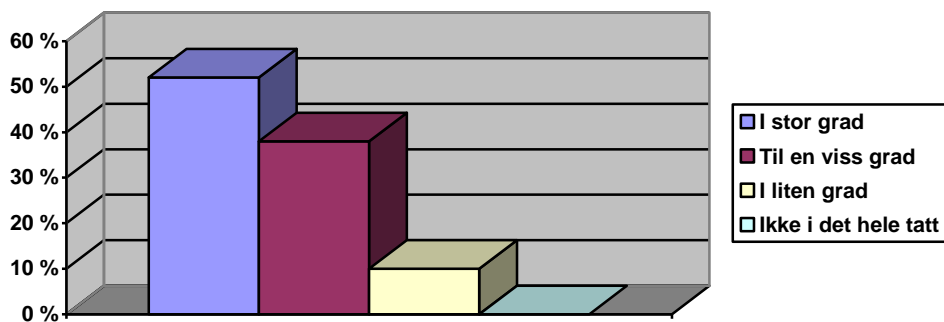
I hvilken grad får du regelmessig veiledning og tilbakemelding på den faglige utviklingen din?

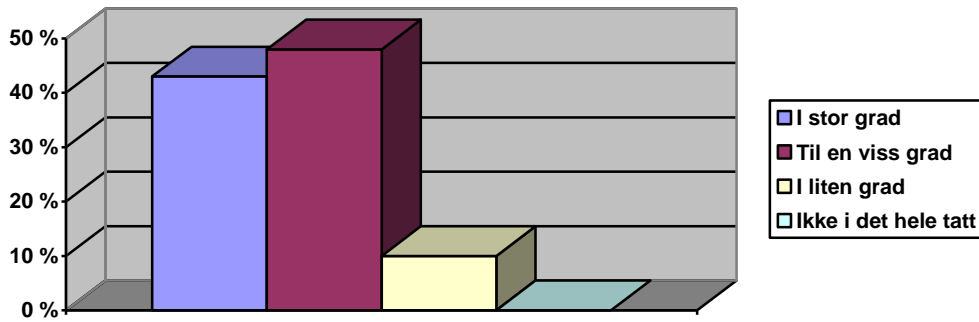
Hovedandelen svarer at de i stor grad eller til en viss grad får regelmessig veiledning og tilbakemelding på den faglige utviklingen sin.

I hvilken grad har du fått veiledning/tilbakemelding i løpet av det siste året på ...

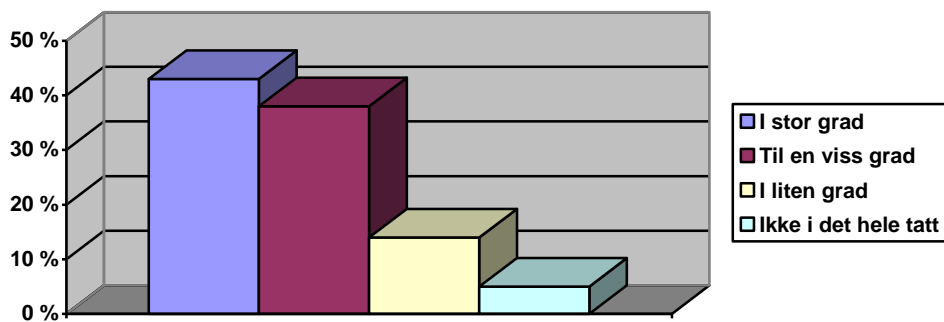
kvaliteten på arbeidet du gjør?

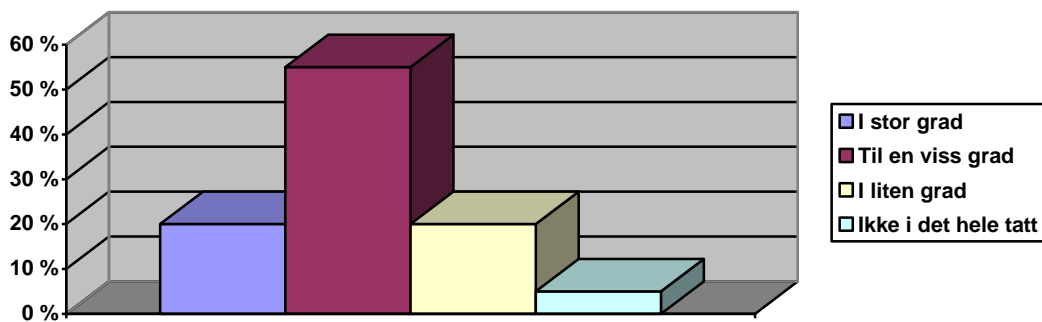
arbeidsinnsats?

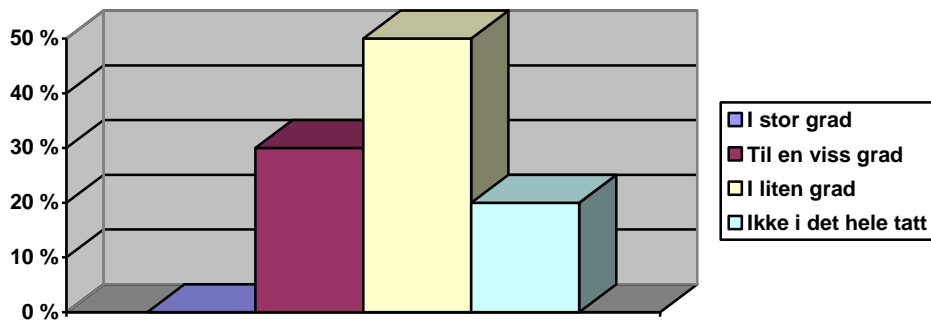
evne/vilje til å ta ansvar for arbeidsoppgavene du utfører?

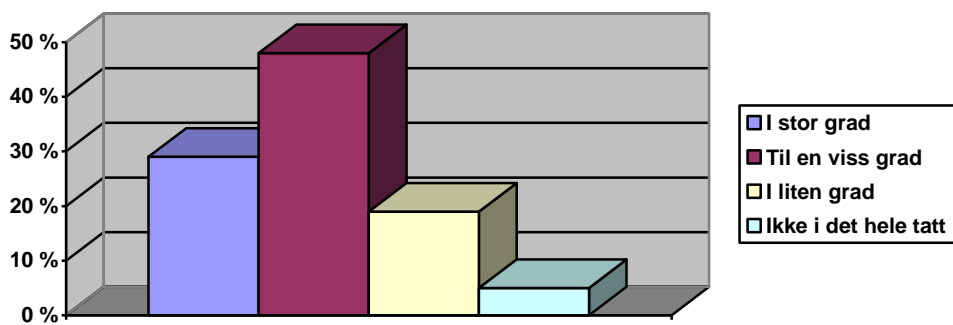
motivasjon?

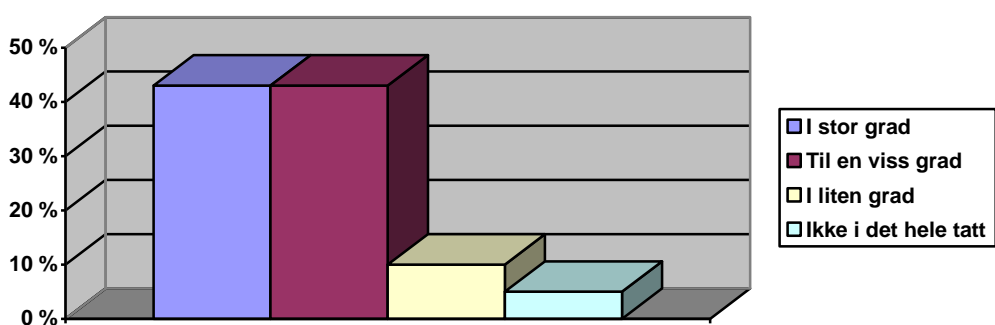
oppførsel?

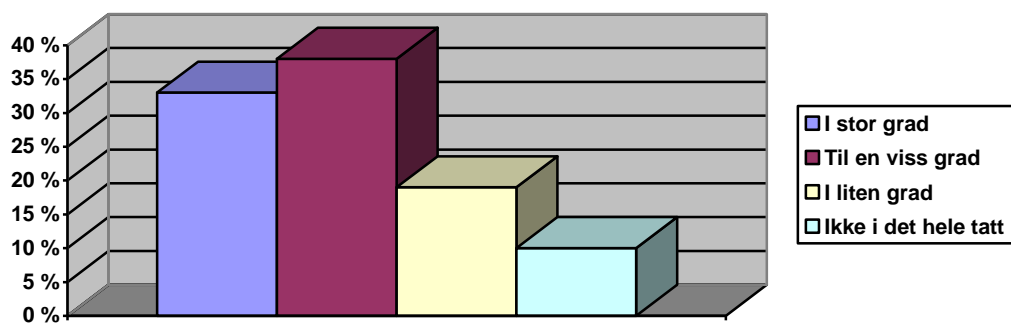
arbeidsvaner?

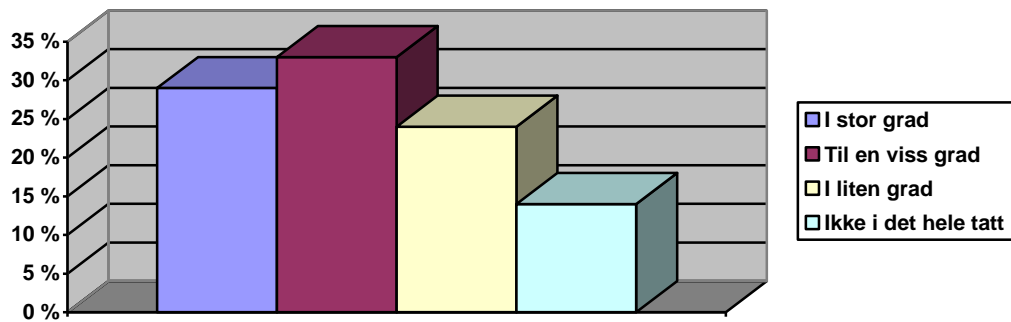
orden?

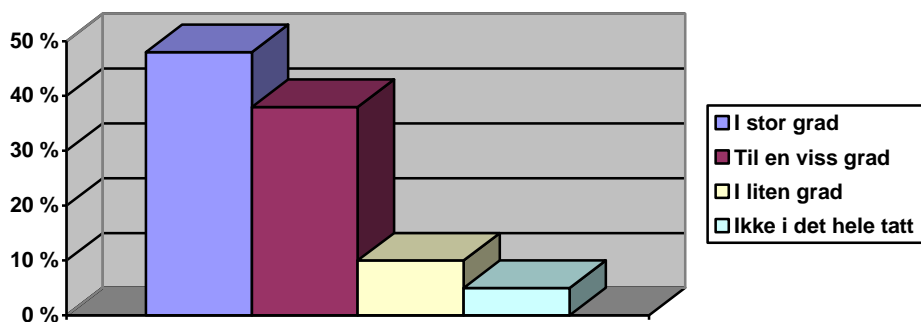
samarbeidsevne?

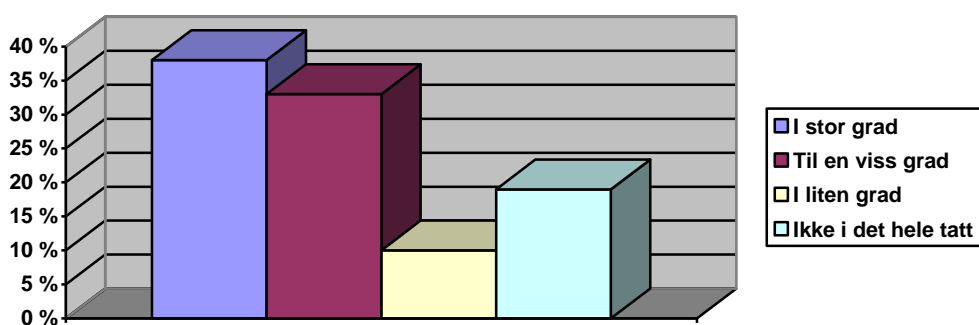
evne/vilje til å håndtere konflikter?

selvstendighet?

kreativitet og iderikdom?

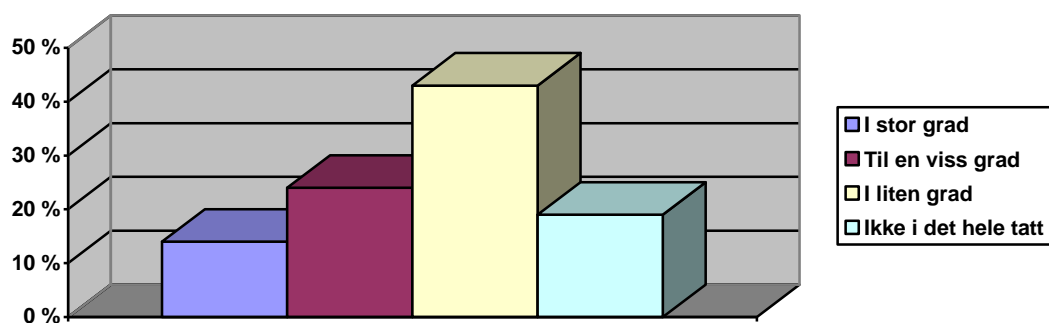

Revisors vurdering:

Revisor vurderer det som positivt at hovedandelen, av de som har svart, svarer at de i stor grad eller til en viss grad, har fått veiledning/tilbakemelding i løpet av det siste året på; kvaliteten på arbeidet de gjør, arbeidsinnsatsen, evne/vilje til å ta ansvar for arbeidsoppgaver, motivasjon, arbeidsvaner, orden, samarbeidsevne og selvstendighet. Grafene viser at tilbakemeldingene ikke har vært like gode på områdene oppførsel, evne/vilje til å håndtere konflikter samt kreativitet og iderikdom.

Oppfølging fra fylkeskommunen

7. Vurder i hvilken grad du er fornøyd med informasjon og veiledning du har fått fra fagopplæringsseksjonen i fylkeskommunen?

Revisors vurdering:

Revisor vurderer at informasjonen og veiledningen fra fagopplæringsseksjonen i fylkeskommunen kunne vært bedre, da 43% svarer at de i liten grad er fornøyd og 19% svarer at ikke er fornøyd i det hele tatt.

5.3.2 Revisors totalkonklusjon problemstilling 2:

Er kvaliteten tilfredsstillende sikret for den enkelte lærlings opplærings situasjon innen opplæring i skole?

Revisor har i hovedsak brukt resultatene fra spørreundersøkelsene, for å konkludere på denne problemstillingen samt informasjonen fra intervjuene med Fagopplæringsseksjonen og de opplæringsansvarlige i de ulike fagene i Vg3.

Svarprosenten på spørreundersøkelsen var på 75%, dvs. 21 svar. Revisor ser positivt på den høye svarprosenten.

Revisor vurderer at kvaliteten, knyttet til arbeidsoppgavene som har blitt gitt, i hovedsak er tilfredsstillende, da hovedandelen av de som har svart stort sett er fornøyd med arbeidsoppgavene de får, de stimulerer lærelysten, oppleves ikke uklare og de opplever ikke manglende trening i faget. Revisor vurderer det også som positivt at hovedandelen, av de som har svart, har kjennskap til innholdet i den generelle læreplanen for fagene og kjennskap til kompetansemålene i læreplan. Opplæringen vurderes stort sett å være i tråd med målene i læreplanene.

Revisor vurderer at utarbeidelse av intern plan for opplæring kunne vært bedre, da over halvparten, av de som har svart, ikke kjenner til om det er laget intern plan for deres opplæring i skole. Revisor vurderer at dette ikke er i tråd med opplæringslova § 4-4, 1. ledd.

Revisor ser videre positivt på at hovedandelen svarer at opplæringen i stor grad eller til en viss grad blir dokumentert. Vi har imidlertid registrert at det er variasjon i hvor god dokumentasjonen har vært i de ulike fagene.

Revisor ser positivt på tilbakemeldingene, fra de som har praksis i bedrift, da opplæringen i hovedsak fungerer bra og hovedandelen trives bra i bedriftene. Revisor registrerer at hovedandelen av de som har praksis i bedrift ønsker flere dager i bedrift. Når det gjelder oppfølging fra skolen ute i bedrift, registrerer revisor at 45% ønsker mer oppfølging fra skolen. Revisor vurderer at her er det et potensiale for forbedring.

Revisor vurderer tilbakemeldingen, om at 90% svarer at de trives på skolen, som et godt tegn.

Revisor ser positivt på at de fleste får satt av tid til å ta opp fag som ikke er bestått. Videre vurderes det positivt at de fleste synes den praktiske opplæringen har gjort dem til en viss grad eller i stor grad kvalifisert til å gjennomføre fag- og svenneprøven.

Kvaliteten, knyttet til veiledning, vurderes i hovedsak å være god på områdene; tilbakemelding på arbeidet de gjør, arbeidsinnsats, evne/vilje til å ta ansvar for arbeidsoppgaver, motivasjon, arbeidsvaner, orden, samarbeidsevne og selvstendighet.

Tilbakemeldingene har ikke vært like gode på områdene; oppførsel, evne/vilje til å håndtere konflikter samt kreativitet og iderikdom.

Revisor vurderer at informasjonen og veiledningen fra Fagopplæringsseksjonen i fylkeskommunen bør vurderes på nytt, da 43% svarer at de i liten grad er fornøyd og 19% svarer at de ikke er fornøyd i det hele tatt.

På bakgrunn av intervjuene er det ikke utarbeidet skriftlig rutine, som beskriver hvordan Vg3 i skole skal legges opp, med hensyn til dokumentasjon til elevene med mer. Revisor anbefaler derfor at det utarbeides en overordnet rutine for Vg3 i skole, hvor det fremkommer hva som skal utarbeides av dokumentasjon til Vg3-elever, for eksempel opplæringsperm i tråd med læreplanen for faget, intern plan til hver elev, evalueringsskjemaer, info om veiledning, info om rettigheter og plikter med mer. Revisor har registrert at det er noe variabelt hvordan dette er lagt opp i de ulike Vg3 i skole-fagene. Revisor vurderer at dette også kan ha sammenheng med hvordan kvaliteten er sikret for den enkelte lærling.

Til opplysning har revisor sammenlignet resultatene under denne problemstillingen med resultatene under problemstilling 2 (lik problemstilling) i forvaltningsrevisjonsprosjektet ”Arbeidsforholdene til lærlinger i Vestfold fylkeskommune” som ble gjennomført i 2009. Prosjektet omhandlet lærlinger i bedrift og spørreundersøkelsen i dette prosjektet var rettet mot disse lærlingene. Svarene i denne prosjektrapporten viser i hovedsak samme svartendenser som Vg3-elever i skole har gitt, men revisor vil fremheve at for noen områder har Vg3-elever svart noe mer positivt enn lærlinger i bedrift gjorde i 2009. Dette gjelder for områdene; grad av uklare arbeidsoppgaver, kjennskap til innholdet i den generelle læreplanen for faget, grad av opplæring i forhold til målene i læreplanen, utarbeidelse av intern plan for opplæring i skole og grad av dokumentasjon for opplæringen.

6. REVISORS ANBEFALINGER

Revisjonen vil gi følgende anbefalinger, men understreker at forslag til anbefalinger ikke er uttømmende:

- Utarbeide en overordnet rutine for Vg3 i skole, hvor det fremkommer hva som skal utarbeides av dokumentasjon til Vg3-elever, for eksempel opplæringsperm i tråd med læreplanen for faget, intern plan for hver elev, evalueringsskjemaer, info om veiledning, info om rettigheter og plikter med mer.
- bruk av evalueringsskjema som dokumentasjon for gjennomførte oppgaver og vurdering av måloppnåelse.
- Økt bruk av intern plan for elevene
- Mer oppfølging fra skolen ute i bedrift
- Bedre informasjon og veiledningen fra fagopplæringsseksjonen i fylkeskommunen til elever i Vg3 i skole

Borre, 22. februar 2011

Arild Lohne
Revisjonssjef

Hanne Britt N. Sveberg
Leder forvaltningsrevisjon

7. FYLKESRÅDMANNENS UTTALELSE

Rapporten har vært forelagt fylkesrådmannen til høring. Fylkesrådmannens uttalelse ble mottatt 22. februar 2011 og er innarbeidet i teksten nedenfor;

Forvaltningsrevisjonsrapporten om "Lærlinger som går på 3-årig videregående skole" er etter fylkesrådmannens oppfatning grundig, og den er klar i sine anbefalinger.

Fylkesrådmannen er klar over at VG3 i skole ikke er det beste alternativet for de elevene som ønsker seg en læreplass, og beklager at det hvert år er ca 150 elever som ikke får læreplass i private eller offentlige virksomheter eller institusjoner i Vestfold. En del av disse elevene får derfor tilbud om et år i skole etter egen læreplan, men de mister den verdifulle treningen de ville fått gjennom den såkalte verdiskapningsdelen som utgjør ett år i den såkalte 2+2-modellen.

Etter revisors anbefalinger vil rådmannen sørge for følgende:

- *Det utarbeides en overordnet rutine for Vg3 i skole, hvor det fremkommer hva som skal utarbeides av dokumentasjon til Vg3-elever, for eksempel opplæringsperm i tråd med læreplanen for faget, intern plan for hver elev, evalueringsskjemaer, info om veiledning, info om rettigheter og plikter med mer.*
- *Bruk av evalueringsskjema som dokumentasjon for gjennomførte oppgaver og vurdering av måloppnåelse.*
- *Økt bruk av intern plan for elevene*
- *Mer oppfølging fra skolen ute i bedrift*
- *Bedre informasjon og veiledningen fra fagopplæringsseksjonen i fylkeskommunen til elever i Vg3 i skole*

Egil Johansen

Vedlegg 1

Nedenfor følger utdrag fra revisjonskriteriene som er brukt i dette prosjektet:

- **LOV OM GRUNNSKOLEN OG DEN VIDAREGÅANDE OPPLÆRINGA (OPPLÆRINGSLOVA) - 1998 -07-17 nr. 61**

Utdrag fra loven:

§ 1-1. Formålet med opplæringa

”Opplæringa i skole og lærebedrift skal, i samarbeid og forståing med heimen, opne dører mot verda og framtida og gi elevane og lærlingane historisk og kulturell innsikt og forankring.”

”Elevane og lærlingane skal utvikle kunnskap, dugleik og holdningar for å kunne meistre liva sine og for å kunne delta i arbeid og fellesskap i samfunnet. Dei skal få utfalde skaparglede, engasjement og utforskartrong.”

”Elevane og lærlingane skal lære å tenkje kritisk og handle etisk og miljøbevisst. Dei skal ha medansvar og rett til medverknad.”

”Skolen og lærebedrifta skal møte elevane og lærlingane med tillit, respekt og krav og gi dei utfordringar som fremjar danning og lærelyst. Alle former for diskriminering skal motarbeidast.”

§ 1-2. Verkeområdet for lova

”Lova gjeld grunnskoleopplæring og vidaregåande opplæring i offentlege skolar og lærebedrifter dersom ikkje noko anna er særskilt fastsett.”

§3-3 Opplæringsordninga for den vidaregåande opplæringa

”Den vidaregåande opplæringa skal føre fram til studiekompetanse, yrkeskompetanse eller grunnkompetanse.

Opplæringa i skole skal omfatte vidaregåande trinn 1, vidaregåande trinn 2 og vidaregåande trinn 3. Kwart trinn skal ha lengd som eitt skoleår.

Fagopplæringa omfattar normalt to års opplæring i skole og eitt års opplæring i bedrift. Når opplæring i bedrift blir kombinert med verdiskaping i bedrifta, kan opplæringa strekkje seg over to år. Departementet gir forskrift i medhald av § 3-4 første leddet kva for fag som skal ha læretid i bedrift, og nærmare føresegner om opplæringsordninga for dei ulike faga.

Fylkeskommunen kan i det enkelte tilfellet godkjenne lærekontrakt eller opplæringskontrakt som innhald unntak frå den fastsette opplæringsordninga. Departementet kan gi nærmare forskrifter.

Dersom fylkeskommunen ikkje kan formidle opplæring i bedrift til dei som ønskjer slik opplæring, må også bedriftsdelen av opplæringa skje i skole.

Fylkeskommunen skal gi tilbud om opplæring som lærlingar og lærekandidater ikkje kan få i lærebedrifta.”

§3-4 Innhald og vurdering i den vidaregåande opplæringa

Følgende fremkommer av 2. ledd;

”Elevane, lærlingane og lærekandidatane skal vere aktivt med i opplæringa. Undervisningspersonalet skal tilretteleggje og gjennomføre opplæringa i samsvar med læreplanar gitt etter lova her. Rektor skal organisere skolen i samsvar med forskrifter etter første leddet og i samsvar med §§ 1-1 og 3-3 og forskrifter etter § 1-5.

§ 4-4. Rettane og pliktene til lærebedrifta m.m. (her skolen)

Her fremkommer blant annet at:

”Lærebedrifta skal utvikle ein intern plan for opplæringa, for å sikre at lærlingen eller lærekandidaten får ei opplæring som tilfredsstillar krava i læreplanen, eventuelt den individuelle opplæringsplanen.”

I samme paragraf heter det også:

”Lærebedrifta skal skape eit godt arbeids- og læremiljø. Arbeids- og opplæringstida til lærlingen og lærekandidaten skal til saman ikkje vere lengre enn den arbeidstida som gjeld for andre arbeidstakarar i faget.”

§ 13-10. Ansvarsomfang

I opplæringsloven kapittel 13 fremgår følgende om ansvar til kommune/fylkeskommune:

”Kommunen/fylkeskommunen og skoleeigaren for privat skole etter § 2-12 har ansvaret for at krava i opplæringslova og forskriftene til lova blir oppfylte, under dette å stille til disposisjon dei ressursane som er nødvendige for at krava skal kunne oppfyllest.

Kommunen/fylkeskommunen og skoleeigaren for privat skole etter § 2-12 skal ha eit forsvarleg system for vurdering av om krava i opplæringslova og forskriftene til lova blir oppfylte. Kommunen/fylkeskommunen og skoleeigaren for privat skole etter § 2-12 skal ha eit forsvarleg system for å følgje opp resultatane frå desse vurderingane og nasjonale kvalitetsvurderingar som departementet gjennomfører med heimel i § 14-1 fjerde ledd.”

- **FORSKRIFT TIL OPPLÆRINGSLOVEN - 2006-06-23 nr. 726**

Utdrag fra forskriften:

§ 2-1. Skolebasert vurdering

”Skolen skal jamleg vurdere i kva grad organiseringa, tilrettelegginga og gjennomføringa av opplæringa medverkar til å nå dei måla som er fastsette i Læreplanverket for

Kunnskapsløftet. Skoleeigaren har ansvar for å sjå til at vurderinga blir gjennomført etter føresetnadene.”

§ 2-2. Rapportering frå kommunen og fylkeskommunen

”Skoleeigaren skal medverke til å etablere administrative system og å innhente statistiske og andre opplysningar som trengst for å vurdere tilstanden og utviklinga innanfor opplæringa.”

§ 2-3. Nasjonale undersøkingar om læringsmiljøet for elevane

”Skoleeigaren skal sørge for at nasjonale undersøkingar om motivasjon, trivsel, mobbing, elevmedverknad, elevdemokrati og det fysiske miljøet blir gjennomførte og følgde opp lokalt.”